

WWF

ΑΝΑΦΟΡΑ

EU

2017

© DIEGO LÓPEZ / WWF-SPAIN

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ:
ΠΩΣ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΔΕΝ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΣΤΑ ΧΑΡΤΙΑ**

Επικεφαλής συγγραφικής ομάδας: Sabien Leemans, WWF Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Επιμέλεια έκδοσης: Barney Jeffries

Επικοινωνία: Stefania Campogianni, WWF Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Συμβολή από:

WWF Ισπανία: Gema Rodriguez, Eva Hernandez

WWF Πολωνία: Dariusz Gatkowski

WWF Βουλγαρία: Lubomir Kostadinov, Katerina Rakovska, Alexander Dountchev

WWF Ρουμανία: Diana Cosmou, Marius Berchi

WWF Ελλάδα: Ιόλη Χριστοπούλου, Παναγιώτα Μαραγκού

WWF Ολλανδία: Emilie Reuchlin-Hugenholtz, Thomas Rammelt, Chris van Assen, Marieke Van Zalk

WWF Αυστρία: Christian Pichler

WWF Σουηδία: Lennart Gladh

WWF Φινλανδία: Petteri Tolvanen, Jari Luukkonen

WWF Γερμανία: Günter Mitlacher, Stephan Lutter

WWF Μεσόγειος: Marina Gomei

WWF Ιταλία: Stefano Lenzi, Anna Giordano

WWF Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής: Andreas Baumüller, Angelika Pullen, Martina Mlinaric, Erik Gerritsen, Rita Santos

Εξωτερικοί συνεργάτες: Alin Ciprian Ciula (Altitudine), Wolfgang Suske (Suske Consulting)

Γραφιστική επιμέλεια: Swim2Birds: www.swim2birds.co.uk

Μετάφραση στα ελληνικά: Γιώργος Τζιάκος

Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Ιόλη Χριστοπούλου, WWF Ελλάδα

Γραφιστική επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Μάριος Βόντας, WWF Ελλάδα

Εκτύπωση στα αγγλικά: Imprimerie Les Editions Européennes, www.edieuro.be

Εκτυπώθηκε σε 100% ανακυκλωμένο χαρτί, πιστοποιημένο κατά FSC.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © Diego López / WWF-Ισπανίας

Το WWF είναι μία από τις μεγαλύτερες και πιο έμπειρες ανεξάρτητες παγκόσμιες περιβαλλοντικές οργανώσεις, με περισσότερους από 5 εκατομμύρια υποστηρικτές και ένα παγκόσμιο δίκτυο που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 100 χώρες.

Αποστολή του WWF είναι να σταματήσει την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και να οικοδομήσει ένα μέλλον, στο οποίο οι άνθρωποι θα ζουν σε αρμονία με τη φύση, μέσα από τη διατήρηση της βιοποικιλότητας του πλανήτη, τη βιώσιμη χρήση ανανεώσιμων φυσικών πόρων και τη μείωση της ρύπανσης και της σπάταλης στην κατανάλωση.

Εκδόθηκε τον Φεβρουάριο 2017 από το WWF – World Wide Fund For Nature (World Wildlife Fund), Βρυξέλλες, Βέλγιο. Κάθε αναπαραγωγή μέρους ή ολόκληρου του παρόντος, θα πρέπει να συνοδεύεται με την αναφορά στον τίτλο και στους συντελεστές όπως αυτοί αναφέρονται παραπάνω. Ο αναφερόμενος εκδότης είναι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων.

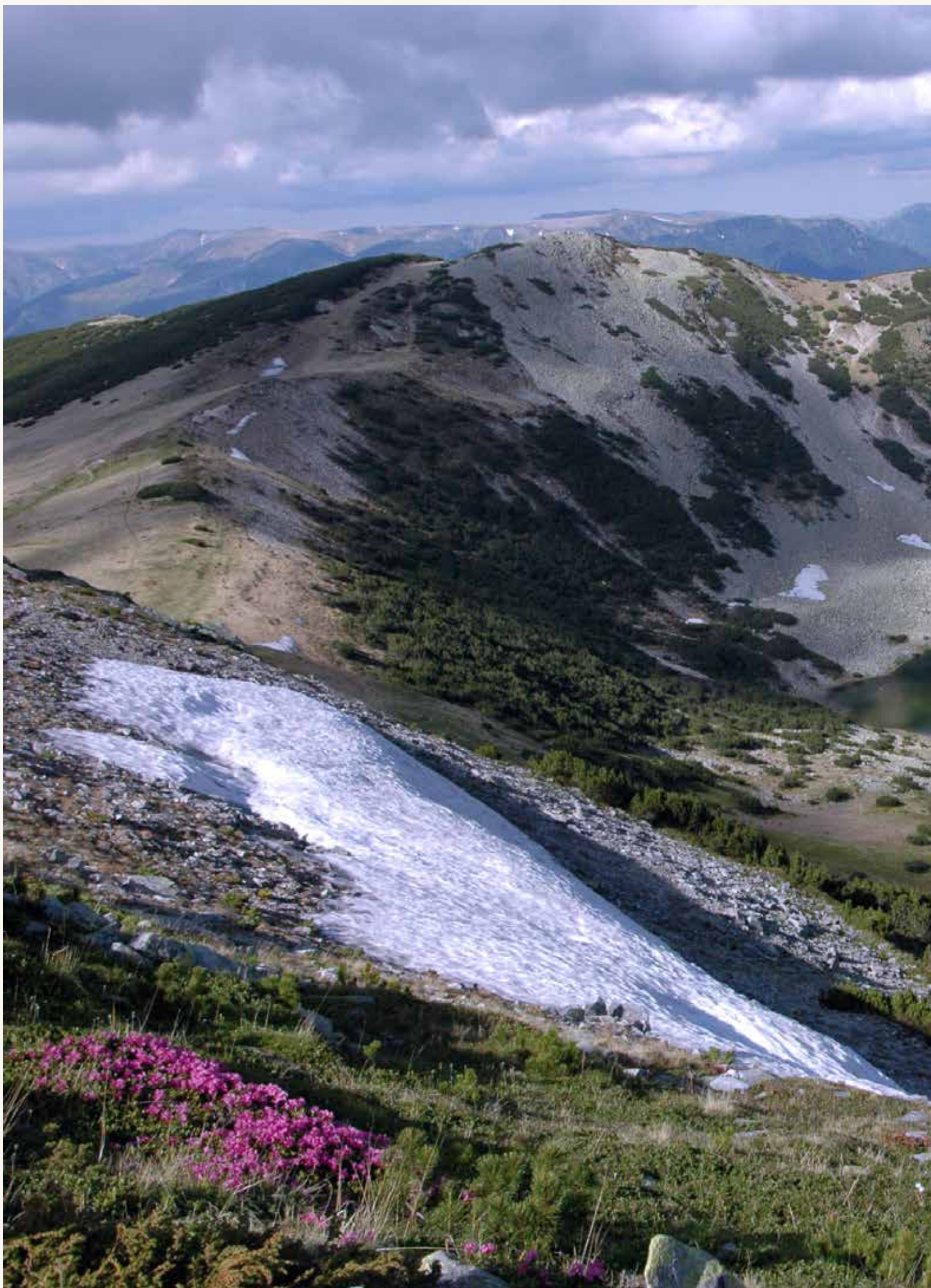
© Text 2017 WWF. All rights reserved

Αυτό το πρόγραμμα υλοποιείται με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενο της έκδοσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του WWF και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
Τι σημαίνει πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή;	8
Ο τρόπος λειτουργίας των οδηγιών για τη φύση	9
Πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους – Κενά τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα	10
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	14
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΠΟ ΑΠΕΙΛΗ	16
Ισπανία	20
Πολωνία	24
Βουλγαρία	27
Ρουμανία	31
Ελλάδα	34
Βουλγαρία	38
Ηνωμένο Βασίλειο / Ολλανδία / Γερμανία	41
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	46
Αυστρία	50
Σουηδία	52
Φινλανδία	54
Γερμανία	56
Ιταλία	59
Πολωνία	61
ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΟΡΟΙ	64
ΑΚΡΩΝΥΜΑ	65
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	66

Όρη Ταρκού, Ρουμανία.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Τα τελευταία 30 χρόνια, η ΕΕ έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην προστασία της φύσης, στη μείωση της ρύπανσης του αέρα και των υδάτων και στην αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων όπως η κλιματική αλλαγή και η απώλεια της βιοποικιλότητας.

Οι οδηγίες της ΕΕ για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους έχουν παίξει μείζονα ρόλο στη διασφάλιση της προστασίας ορισμένων από τους πιο ευάλωτους και απειλούμενους οικοτόπους και είδη στην Ευρώπη. Πάνω από το ένα πέμπτο της χερσαίας έκτασης και το 6% των θαλασσών της ΕΕ καλύπτονται από το μεγαλύτερο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο, το Natura 2000. Εμβληματικά είδη όπως ο λύκος, η καφέ αρκούδα, ο θαλασσαετός και η χελώνα καρέτα, τα οποία ήταν κάποτε εκτεταμένα στην Ευρώπη αλλά οδηγήθηκαν στο χείλος της εξαφάνισης, έχουν αρχίσει σιγά σιγά να ανακάμπτουν.

Η επιτυχημένη καμπάνια #NatureAlert, που διοργανώθηκε από το WWF και περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις με στόχο να αποτραπεί η αποδυνάμωση της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση, κινητοποίησε πολίτες σε όλη την Ευρώπη και κατέδειξε ότι το ζήτημα της προστασίας της φύσης θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά τις επιτυχίες της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση, οι πλήρεις δυνατότητές τους δεν έχουν ακόμη απελευθερωθεί, κυρίως λόγω της ανεπαρκούς εφαρμογής τους και της χρηματοδοτικής ανεπάρκειας σε εθνικό επίπεδο. Ήρθε πλέον η στιγμή να διασφαλίσουμε ότι οι οδηγίες θα έχουν πρακτική εφαρμογή στο πεδίο, ώστε να επιτύχουμε την πλήρη και αποτελεσματική προστασία ορισμένων από τις πιο πολύτιμες περιοχές της Ευρώπης. Στην παρούσα έκθεση, το WWF συγκέντρωσε θετικά και αρνητικά παραδείγματα προστασίας της φύσης από όλη την Ευρώπη, δείχνοντας τι σημαίνει πραγματικά «καλύτερη εφαρμογή», αλλά και τον τρόπο με τον οποίο η αποτελεσματική προστασία της φύσης μπορεί να έχει αξία όχι μόνο για το περιβάλλον, αλλά και για τις τοπικές κοινωνίες και οικονομίες.

Ζενεβιέβ Πονς-Ντελαντιέρ,
Διευθύντρια, Γραφείο Ευρωπαϊκής Πολιτικής του WWF

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι οδηγίες για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους (γνωστές ως «οδηγίες για τη φύση») αναγνωρίζονται ευρέως ως ο ακρογωνιαίος λίθος των προσπαθειών που γίνονται σε όλη την ΕΕ για την ανάσχεση και την αναστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας. Η πλήρης υλοποίησή τους αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα για το 2020.

Οι οδηγίες για τη φύση θεσπίζουν ένα πλαίσιο διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος που επιτρέπει τη βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ παράλληλα στοχεύει στην αποτελεσματική προστασία σπάνιων ή απειλούμενων ειδών στην περιοχή της φυσικής κατανομής τους. Αυτό οδήγησε στον χαρακτηρισμό του μεγαλύτερου δικτύου προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο, του δικτύου Natura 2000, το οποίο καλύπτει σήμερα περίπου το 18% της χερσαίας και το 6% της θαλάσσιας έκτασης της Ευρώπης.

Οι επιτυχίες έχουν αρχίσει να γίνονται ήδη εμφανείς, καθώς ορισμένοι πληθυσμοί ειδών εμφανίζουν ανάκαμψη και ορισμένοι οικοτόποι σώζονται από ανεπανόρθωτη καταστροφή. Παράλληλα, τα επιστημονικά στοιχεία δείχνουν ότι οι οδηγίες για τη φύση είναι αποτελεσματικές όταν εφαρμόζονται σωστά. Ωστόσο, μεγάλο μέρος της βιοποικιλότητας της Ευρώπης εξακολουθεί να έχει φθίνουσα πορεία, ενώ η ΕΕ κινδυνεύει να μην επιτύχει τον στόχο της για την ανάσχεση της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών οικοσυστημάτων μέχρι το 2020 ¹. Μόνο το 23% των ζώων και των φυτών και το 16% των τύπων οικοτόπων που προστατεύονται με βάση την οδηγία για τους οικοτόπους βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ².

Τον Οκτώβριο του 2013, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε έναν «έλεγχο καταλληλότητας» για τις οδηγίες για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, ώστε να διασφαλιστεί ότι είναι «κατάλληλες για τον σκοπό» τους ³. Στο πλαίσιο αυτό τέθηκε και το ανησυχητικό ενδεχόμενο σημαντικής αναθεώρησης και χαλάρωσης των προβλέψεων τους. Τον Ιούλιο του 2015 περισσότεροι από μισό εκατομμύριο πολίτες της ΕΕ έλαβαν μέρος στη δημόσια διαβούλευση για τις οδηγίες και περισσότεροι από 94% των ερωτηθέντων παρότρυναν την Επιτροπή να τις διατηρήσει. Επιπλέον, μια μεγάλη πλειοψηφία των κρατών μελών της ΕΕ ζήτησε απευθείας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατηρήσει το τρέχον νομικό πλαίσιο και να επικεντρωθεί στην καλύτερη εφαρμογή του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αναγνωρίζοντας ότι το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η προστασία της φύσης δεν είναι η νομοθεσία της ΕΕ καθαντή, ψήφισε επίσης με συντριπτική πλειοψηφία κατά τυχόν αναθεωρήσεων των οδηγιών ⁴.

Τον Δεκέμβριο του 2016, το Σώμα των Ευρωπαίων Επιτρόπων επιβεβαίωσε ότι η εμβληματική νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης δεν θα αλλάξει και ότι θα καταρτιστεί ένα σχέδιο δράσης για την καλύτερη εφαρμογή της. Με τη δημοσιοποίηση του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ⁵ έκλεισε η αξιολόγηση των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, δίνοντας τέλος σε μία πορεία αβεβαιότητας για το μέλλον τους που διήρκεσε δύο χρόνια.

Το WWF χαιρετίζει αυτό το αποτέλεσμα. Τώρα, στο επίκεντρο θα πρέπει να βρίσκεται η διασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση, στηριζόμενη από επαρκή χρηματοδότηση και αποτελεσματική επιβολή τους. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εθνικές κυβερνήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίσουν πλήρως τις δυνάμεις που οδηγούν στην απώλεια της βιοποικιλότητας, ευρύτερα στον φυσικό χώρο, διασφαλίζοντας κατάλληλη και συνεκτική ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας σε διάφορους τομείς, όπως η γεωργία και η ανάπτυξη υποδομών ⁶.

© DIEGO LÓPEZ / WWF-SPAIN

© ZYMYANTAS MORKVENAS

© MERVIN KUNNASRANTA / WWF-FINLAND

Οι οδηγίες για τη φύση έχουν συμβάλει στην ανάκαμψη ειδών όπως η νεροποταμίδα (κάτω αριστερά) και δαχτυλιωτή φώκια της Σάιμαα (κάτω δεξιά), ενώ ελλείψεις στην εφαρμογή τους απειλούν σημαντικές περιοχές όπως είναι ο υγρότοπος Ντονιάνα στην Ισπανία (πάνω).

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ;

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον έλεγχο καταλληλότητας καταλήγει ότι «η πλήρης επίτευξη των στόχων των οδηγιών για τη φύση θα εξαρτηθεί από την ουσιαστική βελτίωση της εφαρμογής τους.»

Είναι σαφές πως τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την πλήρη και πιο αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει και αυτή να επικεντρωθεί σε αυτόν τον στόχο, για παράδειγμα μέσω της παρακολούθησης και της ενταταμένης επιβολής, καθώς και μέσω της παροχής καθοδήγησης προς τα κράτη μέλη.

Τι εννοούμε, όμως, με την έκφραση «πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή»; Ποιες είναι, άραγε, οι βασικές προκλήσεις και τα κενά που αφορούν την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση; Αυτά είναι τα θέματα στα οποία επικεντρώνεται η παρούσα έκδοση.

Μελέτες περιπτώσεων από ολόκληρη την Ευρώπη καταδεικνύουν τα οφέλη της αποτελεσματικής εφαρμογής, καθώς και τα τρέχοντα κενά και τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Ακόμα και συμβολικές περιοχές όπως η Ντονιάνια (Ισπανία), το δάσος Μπαγοβιέζα (Πολωνία), τα όρη Ταρκού (Ρουμανία) και το εθνικό πάρκο Πιρίν (Βουλγαρία), καθώς και εμβληματικά προστατευόμενα είδη, όπως η θαλάσσια χελώνα καρέτα, δεν προστατεύονται αρκετά λόγω της ανεπαρκούς εφαρμογής των οδηγιών.

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ

Μια από τις κύριες υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους είναι ο χαρακτηρισμός και η θέσπιση περιοχών που απαρτίζουν το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. Παρότι τα κράτη μέλη επιλέγουν περιοχές σύμφωνα με επιστημονικά κριτήρια⁷, η διαδικασία επιλογής σε κάθε μία από τις δύο οδηγίες διαφέρει. Βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους, τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συναποφασίζουν για τις περιοχές που αποτελούν τόπους κοινοτικής σημασίας (ΤΚΣ), μετά από πρόταση που υποβάλλει το κράτος μέλος. Αφού εγκριθεί ένας ΤΚΣ, το κράτος μέλος πρέπει να τον χαρακτηρίσει ως ειδική ζώνη διατήρησης (ΕΖΔ) εντός έξι ετών και να εγκρίνει μέτρα προστασίας για κάθε περιοχή.

Η διαδικασία επιλογής περιοχών που προβλέπεται από την οδηγία για τα άγρια πτηνά είναι πιο απλή. Τα κράτη μέλη δηλώνουν απευθείας στην Επιτροπή τις περιοχές που έχουν επιλέξει, οι οποίες αποκαλούνται ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ). Αφού χαρακτηριστεί μια περιοχή, τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν μέτρα για την αποτελεσματική προστασία των οικοτόπων και των ειδών που περιλαμβάνει.

**ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΤΕΙΝΟΥΝ
ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ
ΓΙΑ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΟΥΝ
ΠΛΗΡΩΣ ΚΑΙ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ
ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ**

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΠΤΗΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ:	
Χαρακτηρισμός και θέσπιση περιοχών που διαμορφώνουν το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρα 3 & 4 Οδηγία για τα άγρια πτηνά, άρθρα 3 & 4
Λήψη μέτρων προστασίας για περιοχές Natura 2000	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 6(1) Οδηγία για τα άγρια πτηνά, άρθρα 4(1) & 4(2)
Διασφάλιση προστασίας των ειδών	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρα 12-15 Οδηγία για τα άγρια πτηνά, άρθρα 5-8
Ανάσχεση της υποβάθμισης των οικοτόπων και της όχλησης ειδών σε περιοχές Natura 2000	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 6(2)
Διασφάλιση ότι τα σχέδια ή τα έργα που ενδέχεται να επηρεάσουν περιοχές Natura 2000 υπόκεινται σε δέουσα εκτίμηση	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 6(3)
Διασφάλιση ότι δεν εγκρίνονται αναπτυξιακές εργασίες που επηρεάζουν την ακεραιότητα της περιοχής, εκτός εάν δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, για επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος και εφόσον λαμβάνονται αντισταθμιστικά μέτρα	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 6(4)
Πρώθηση της διαχείρισης χαρακτηριστικών τοπίων για τη βελτίωση της οικολογικής συνοχής του δικτύου Natura 2000	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρα 3(3) & 10
Αναγνώριση χρηματοδοτικών αναγκών	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 8
Διεξαγωγή παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης οικοτόπων και ειδών κοινοτικής σημασίας.	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 11
Πρώθηση ερευνητικής και επιστημονικής δραστηριότητας	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 18 Οδηγία για τα άγρια πτηνά, άρθρο 10
Διασφάλιση ότι οι εισαγωγές ξενικών ειδών δεν βλάπτουν αυτόχθονες οικοτόπους και είδη	Οδηγία για τους οικοτόπους, άρθρο 22 Οδηγία για τα άγρια πτηνά, άρθρο 11

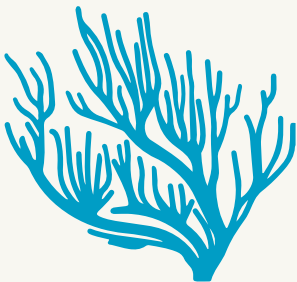
ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΠΤΗΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ - ΚΕΝΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΟΥΝ ΚΑΤΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΟΠ)⁸, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στη θέσπιση του δικτύου Natura 2000. Το χερσαίο τμήμα του δικτύου θεωρείται πως πλησιάζει στην ολοκλήρωσή του, αλλά χρειάζονται περισσότερες θαλάσσιες περιοχές.

Η μελέτη των συμβούλων της ΕΕ που εκπονήθηκε για τη στήριξη του ελέγχου καταλληλότητας⁹ εντόπισε τρία βασικά κενά στην εφαρμογή των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους:

- στη θέσπιση του **θαλάσσιου δικτύου Natura 2000**
- στη λήψη **μέτρων προστασίας των περιοχών, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων διαχείρισης**
- στην παροχή επαρκούς χρηματοδότησης

Παρότι τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση, **ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη βελτίωση της εφαρμογής και τη διασφάλιση της επιβολής τους είναι κρίσιμος** για να διασφαλιστεί ότι οι οδηγίες επιφέρουν τα μέγιστα δυνατά οφέλη. Το WWF θεωρεί ότι αυτό είναι το τέταρτο κενό που πρέπει να αντιμετωπιστεί, ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, και ως εκ τούτου πρέπει να προστεθεί στην παραπάνω λίστα.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ:

6%
**ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
NATURA 2000 ΣΗΜΕΡΑ**

10%
**ΣΤΟΧΟΣ
ΓΙΑ ΤΟ 2020**

1. Ολοκλήρωση του χαρακτηρισμού θαλάσσιων περιοχών

Βάσει της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα (ΣΒΠ) του ΟΗΕ, οι κυβερνήσεις συμφώνησαν να παρέχουν αποτελεσματική προστασία σε τουλάχιστον 10% των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών έως το 2020. Βάσει επιστημονικών γνωματεύσεων, το WWF επιθυμεί το ποσοστό κάλυψης να αυξηθεί στο 30% έως το 2030¹⁰.

Ο κύριος τρόπος που διαθέτει η ΕΕ για να εφαρμόσει τη δέσμευσή της είναι μέσω του χαρακτηρισμού θαλάσσιων περιοχών ως περιοχές Natura 2000. **Οι θαλάσσιες περιοχές Natura 2000 καλύπτουν περίπου το 6% της θαλάσσιας επικράτειας της ΕΕ**, ενώ τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν επίσης χαρακτηρίσει άλλες θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ) δυνάμει συμβάσεων για τις περιφερειακές θάλασσες¹¹, της εθνικής νομοθεσίας του για την προστασία του περιβάλλοντος ή σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική της ΕΕ. Η πρόσφατη προσθήκη θαλάσσιων περιοχών Natura 2000, ιδίως σε ύδατα της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, θα φέρει το ποσοστό των ΘΠΠ που καλύπτει η ΕΕ πιο κοντά στον παγκόσμιο στόχο¹².

Ωστόσο, χρειάζεται να γίνουν περισσότερα. Παραμένουν σημαντικά κενά στο θαλάσσιο δίκτυο Natura 2000 και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους, ώστε να επιτύχουν τους στόχους της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση. Για παράδειγμα, οι περισσότερες περιοχές Natura 2000 βρίσκονται σε παράκτια ή χωρικά ύδατα. Καθώς στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες (ΑΟΖ, 200 ναυτικά μίλια) των κρατών μελών προβλέπεται λιγότερη χωρική προστασία, μένει απροσπάτετο ένα ευρύ φάσμα ειδών και οικοτόπων¹³.

Τον Σεπτέμβριο του 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Θεματικό Κέντρο διοργάνωσαν θαλάσσια βιογεωγραφικά σεμινάρια, ώστε να αξιολογηθούν οι χαρακτηρισμοί των κρατών μελών για τις περιοχές του Ατλαντικού, της Μακαρονησίας και της Μεσογείου. Το συμπέρασμα είναι σαφές: παρότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί και έχουν θεσπιστεί περισσότερες ΘΠΠ και περιοχές Natura 2000 στις ΑΟΖ (π.χ. γύρω από θαλάσσια όρη και υποθαλάσσιες αμμοσύρσεις στα ύδατα της Ιβηρικής-Ατλαντικού και σε περιοχές βαθέων υδάτων στα ανοικτά της Σκωτίας) απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες. Το ποσοστό κάλυψης περιοχών Natura 2000 σε υπεράκτια ύδατα παραμένει ανεπαρκές σε πολλά κράτη μέλη, ιδίως στην περιοχή της Μεσογείου.

ΜΟΝΟ 30% ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000 ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΡΙΑ ΠΤΗΝΑ ΚΑΙ 41% ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ ΕΙΧΑΝ ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2012

2. Ανάπτυξη μέτρων προστασίας και σχεδίων διαχείρισης για όλες τις περιοχές Natura 2000

Για κάθε περιοχή Natura 2000 πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα προστασίας και τα σχέδια διαχείρισης αποτελούν το σημαντικότερο εργαλείο για να μπορούν τα κράτη μέλη να τα καθορίζουν. Τα κράτη μέλη είναι επίσης υποχρεωμένα να υποβάλλουν εκθέσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση. Οι πιο πρόσφατες εκθέσεις εφαρμογής (2007-2012) δείχνουν ότι **στο τέλος του 2012 μόνο για το 30% των περιοχών Natura 2000 βάσει της οδηγίας για τα άγρια πτηνά (ΖΕΠ) και για το 41% των περιοχών Natura 2000 βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους (ΤΚΣ) είχαν καταρτιστεί σχέδια διαχείρισης**. Αναφέρεται ότι υπάρχουν σχέδια διαχείρισης σε στάδιο προετοιμασίας για ένα επιπλέον ποσοστό 25% των ΖΕΠ και 19% των ΤΚΣ¹⁴.

Το 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άνοιξε νέες διαδικασίες επί παραβάσει κατά οκτώ κρατών μελών (Ελλάδα, Γερμανία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιταλία) λόγω ανεπαρκούς προόδου στον χαρακτηρισμό των ΕΖΔ εντός της προθεσμίας έξι ετών και τη θέσπιση στόχων και μέτρων προστασίας σε πολλές βιογεωγραφικές περιοχές¹⁵.

Για να μην απαρτίζεται το δίκτυο Natura 2000 από προστατευόμενες περιοχές που υπάρχουν μόνο «στα χαρτιά», τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες να ορίσουν και να εφαρμόσουν μέτρα προστασίας. Οι μελέτες περιπτώσεων που περιέχει η παρούσα έκθεση καταδεικνύουν τη σημασία των σχεδίων διαχείρισης. Καλύπτουν περιοχές από τις οποίες απουσιάζουν σχέδια διαχείρισης (όρη Ταρκού, Ρουμανία και Ζάκυνθος, Ελλάδα) ή οι οποίες διαθέτουν σχέδια που είναι ασαφή ή δεν βασίζονται σε επαρκώς καθορισμένους στόχους διατήρησης (Ντονιάννα, Ισπανία), καθώς και θετικά παραδείγματα ισχυρών σχεδίων διαχείρισης τα οποία εφαρμόζονται επαρκώς (Λίμνη Σααλζεε, Γερμανία, Τόρε Γκουατσέτο, Ιταλία). Τα τελευταία παραδείγματα, καθώς και η περίπτωση του Ασκάου-Τίνταου της Σουηδίας, καταδεικνύουν επίσης πόσο σημαντική είναι η εμπλοκή γαιοκτημόνων, χρηστών πόρων και άλλων βασικών εμπλεκόμενων φορέων στη δημιουργία σχεδίων διαχείρισης: η συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος εμπλεκόμενων φορέων είναι κρίσιμη για την επιτυχή διαχείριση και την επίτευξη στηρίξης από την κοινωνία προς τις περιοχές Natura 2000.

Παρ' όλα αυτά, τα σχέδια διαχείρισης δεν αποτελούν τη μόνη προϋπόθεση για την προστασία των περιοχών Natura 2000: χρειάζονται επίσης προστασία από αρνητικές επιπτώσεις. **Όλα τα σχέδια ή τα έργα που είναι πιθανό να επηρεάσουν περιοχές Natura 2000 πρέπει να αξιολογούνται μέσω δέουσας εκτίμησης για να μη βλάπτεται η εκάστοτε περιοχή**. Όπως δείχνουν πολλαπλές μελέτες περιπτώσεων στην παρούσα έκθεση (Ντονιάννα, Ισπανία, Μπαγοβιέζα, Πολωνία, Πιρίν, Βουλγαρία), η εφαρμογή αυτής της κρίσιμης νομικής διάταξης των οδηγιών για τη φύση εκ μέρους των κρατών μελών αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα, θέτοντας σε κίνδυνο πολύτιμες περιοχές Natura 2000.

Η πρόοδος που έχει σημειωθεί στον τομέα της διαχείρισης είναι ιδιαίτερος φτωχή σε θαλάσσιες περιοχές Natura 2000, όπως δείχνει η μελέτη περίπτωσης των αμμοσύρσεων Ντόγγερ Μπανκ (Γερμανία, Κάτω Χώρες, Ηνωμένο Βασίλειο). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη κινηθεί ορισμένες πιλοτικές ή τυπικές διαδικασίες επί παραβάσει, λόγω της συνεχιζόμενης έλλειψης αποτελεσματικών μέτρων προστασίας σε θαλάσσιες περιοχές, όπως για παράδειγμα για 10 περιοχές Natura 2000 στη γερμανική ΑΟΖ. Ο έλεγχος των αλιευτικών δραστηριοτήτων παρουσιάζει μια ιδιαίτερη πρόκληση: η μη βιώσιμη αλιεία έχει συχνά σημαντικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα των ΘΠΠ, όπως για παράδειγμα της καταστροφής υφάλων μέσω της χρήσης μηχανότρατας βυθού¹⁶. Παρότι απαιτούνται εξειδικευμένοι περιορισμοί για τη διασφάλιση ή την αποκατάσταση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, τα κράτη μέλη δεν έχουν την αρμοδιότητα να ρυθμίζουν την αλιεία σε περιοχές Natura 2000, εκτός αν τα σκάφη φέρουν τη δική τους σημαία. Η αναθεωρημένη Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) επιλύει αυτό το ζήτημα μέσω της παροχής ενός μηχανισμού που επιτρέπει σε κράτη μέλη να υποβάλλουν από κοινού στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή συστάσεις θέσπισης μέτρων διαχείρισης της αλιείας. Όλο και περισσότερα κράτη μέλη αξιοποιούν αυτή τη νέα διάταξη. Όλα τα μέτρα διαχείρισης της αλιείας πρέπει να βασίζονται σε επιστημονικά κριτήρια, να ακολουθούν την οικοσυστημική προσέγγιση και να περιλαμβάνουν μια διαδικασία διαβούλευσης με εμπλεκόμενους

ΚΑΘΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΙΘΑΝΟ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ ΠΕΡΙΟΧΗ NATURA 2000 ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΧΘΕΙ ΒΛΑΒΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

φορείς.

3. Αύξηση των επενδύσεων στο δίκτυο Natura 2000

Υπολογίζεται ότι απαιτούνται τουλάχιστον 5,8 δις ευρώ ετησίως για τη διαχείριση και την αποκατάσταση του δικτύου Natura 2000 κατά τρόπο που θα απελευθέρωνε τις πλήρεις δυνατότητές του όσον αφορά τα οφέλη προς τη φύση και τον άνθρωπο. Αυτές οι απαιτούμενες χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες υπερκαλύπτονται από τα οφέλη, τα οποία εκτιμώνται σε 200-300 δις ευρώ ετησίως. Κάθε χρόνο πραγματοποιούνται 1,2 – 2,2 δισεκατομμύρια ημέρες επισκέψεων σε περιοχές Natura 2000, παρέχοντας τουριστικά οφέλη αξίας μεταξύ 5 και 9 δις ευρώ ετησίως. Στην Ευρώπη, περίπου 4,4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας εξαρτώνται άμεσα από τη συντήρηση υγιών οικοσυστημάτων, σημαντικό ποσοστό των οποίων συναντάται στις περιοχές Natura 2000¹⁷.

Παρά τα εμφανή οικονομικά οφέλη που επιφέρουν οι επενδύσεις στο δίκτυο Natura 2000, υφίσταται ένα τεράστιο χρηματοδοτικό κενό. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για καλύτερη στόχευση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών ροών και κάλυψη των κενών που παρουσιάζονται στη χρηματοδότηση για την προστασία της φύσης. Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης για τη στήριξη του ελέγχου καταλληλότητας, η «διαθεσιμότητα δημόσιας χρηματοδότησης πιθανώς να επηρέασε περισσότερο από άλλους παράγοντες την εφαρμογή των οδηγιών. Οι χρηματοδοτικοί περιορισμοί στους οποίους υπόκεινται οι αρμόδιες αρχές επηρέασαν αρνητικά τη θέσπιση του δικτύου Natura 2000, καθώς και άλλες σημαντικές ενέργειες, όπως η συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων, ο σχεδιασμός της διαχείρισης των περιοχών, οι διαδικασίες αδειοδότησης και τα μέτρα επιβολής της νομοθεσίας. Η δημόσια χρηματοδότηση είναι επίσης συνήθως απαραίτητη για την παροχή κινήτρων και τη λήψη αντισταθμιστικών μέτρων για τους γαιοκτήμονες και τους χρήστες των περιοχών, ώστε να διασφαλίζεται η πλέον αποτελεσματική διαχείριση τους. Παρότι οι οδηγίες αύξησαν αναμφίβολα τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης από την ΕΕ, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι παραμένει ανεπαρκής ή/και δύσκολα προσβάσιμη, γεγονός που θα συνεχίσει να αποτελεί περιορισμό στην εφαρμογή των οδηγιών.»

Πολλές μελέτες περιπτώσεων που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση καταδεικνύουν σαφώς αυτή την κατάσταση. Η έλλειψη διαθέσιμης χρηματοδότησης και η ανεπαρκής αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων για τη βιοποικιλότητα και την προστασία της φύσης αναγνωρίζονται ως πρόβλημα για τα όρη Ταρκού (Ρουμανία) και τη Ζάκυνθο (Ελλάδα). Ορισμένα θετικά παραδείγματα όπου υπήρξε επαρκής χρηματοδότηση είναι η κοιλάδα του ποταμού Δεχ (Αυστρία) και η λίμνη Σαάλζεε (Γερμανία).

1/5

ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΣΤΙΣ ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΟΔΗΓΗΣΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΕ ΛΗΨΗ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

4. Βελτίωση επιβολής της νομοθεσίας

Η μελέτη αξιολόγησης που εκπονήθηκε για τον έλεγχο καταλληλότητας των οδηγιών παρέχει μία ενδιαφέρουσα ανασκόπηση καταγγελιών και διαδικασιών επί παραβάσει των οδηγιών για τη φύση. Οι παραβιάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τη φύση, συμπεριλαμβανομένων των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, είναι περισσότερες από όσες σε άλλους περιβαλλοντικούς τομείς, σύμφωνα με στοιχεία για την περίοδο 1981 έως το 2016 που παρείχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από τις παραβιάσεις στον τομέα «φύση», το 85% προήλθε από καταγγελίες από ΜΚΟ. Για παραβιάσεις σε άλλους περιβαλλοντικούς τομείς, όπως τα απόβλητα, ο αέρας, τα χημικά και το νερό, το 69% των υποθέσεων κινήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από όλες τις υποθέσεις που αναφέρθηκαν σχετικά με τις οδηγίες για τη φύση, μόνο μία στις πέντε (19%) οδήγησε στη λήψη δράσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁸. Αυτοί οι αριθμοί δείχνουν ότι η εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση στο εθνικό και περιφερειακό επίπεδο είναι ανεπαρκής, αλλά και ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να είναι πιο προορατική στον ρόλο της ως θεσμός επιβολής της νομοθεσίας, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ορθά τις οδηγίες για τη φύση. Πιο λεπτομερείς συστάσεις για τον τρόπο με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εντείνει τον ρόλο της ως θεσμός επιβολής του νόμου παρατίθενται στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου.

Οι μελέτες περιπτώσεων που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση παρουσιάζουν μια αντιφατική εικόνα. Ενώ είναι σαφές ότι η επιβολή από μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει διαδραματίσει θετικό ρόλο στην περίπτωση της δακτυλιωτής φώκιας Σάιμαα της Φινλανδίας, του δάσους Μπιαγοβιέζα στην Πολωνία και της θαλάσσιας χελώνας καρέτα της Ελλάδας, η υπόθεση του Πιρίν της Βουλγαρίας, για παράδειγμα, δεν είναι τόσο θετική, καθώς η πιλοτική διαδικασία επί παραβάσει¹⁹ που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε το 2010 ακόμη δεν έχει ολοκληρωθεί.

© DIEGO LÓPEZ / WWF-SPAIN

Ένας από τους σημαντικότερους υγρότοπους της Ευρώπης, η Ντονιάνα στην Ισπανία, απειλείται λόγω ανεπαρκούς προστασίας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι μελέτες περιπτώσεων που αναλύονται στην παρούσα έκθεση καταδεικνύουν τη σημασία των οδηγιών για τη φύση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Χαρακτηρισμός περιοχών

- Ολοκλήρωση του **χαρακτηρισμού** των περιοχών Natura 2000, ιδίως των θαλάσσιων περιοχών.

Διαχείριση

- Ορισμός και εφαρμογή σαφών, ειδικών και λεπτομερών **μέτρων προστασίας**, καθοδηγούμενων από ειδικούς στόχους διατήρησης για είδη και οικοτόπους με σημαντική παρουσία σε επίπεδο περιοχής, καθώς και σε εθνικό και βιογεωγραφικό επίπεδο.
- Κατάρτιση και εφαρμογή **σχεδίων διαχείρισης** στο επίπεδο περιοχής, διασφαλίζοντας επαρκή συμμετοχή γαιοκτημόνων, χρηστών πόρων και άλλων βασικών εμπλεκόμενων φορέων. Τα σχέδια διαχείρισης πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα μέτρα προστασίας και να αντιμετωπίζουν ολοκληρωμένα όλους τους τομείς που επηρεάζονται (π.χ. δασοπονία, γεωργία, αλιεία).
- Διασφάλιση της **προστασίας των ειδών** μέσω της λήψης αποδοτικών και ολοκληρωμένων μέτρων, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης για τα προστατευόμενα είδη.

Πρόληψη αρνητικών επιπτώσεων

- Αποτελεσματική προστασία των περιοχών Natura 2000 και των οικοτόπων και ειδών που αναφέρονται στις οδηγίες για τη φύση από τις αρνητικές επιπτώσεις σχεδίων και έργων, μέσω της πραγματοποίησης **δέουσας εκτίμησης**. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνεται σωστή εκτίμηση των ανεπιθύμητων επιπτώσεων στην ακεραιότητα μιας περιοχής, όπως αυτή ορίζεται από τους στόχους και την κατάσταση διατήρησης της περιοχής, καθώς και να εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης. Οι εμπειρογνώμονες και οι αξιολογητές πρέπει να είναι τελείως ανεξάρτητοι και να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα για τη διεξαγωγή μελετών βιοποικιλότητας. Κατά τη λήψη αποφάσεων για σχέδια ή έργα τα οποία ενδεχομένως να επηρεάσουν περιοχές Natura 2000, πρέπει να δημοσιεύονται οι αποφάσεις και τα σχετικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των ενδειγμένων μελετών εκτίμησης, αλλά και να πραγματοποιείται διαβούλευση με το κοινό.
- Ορισμός **«ζωνών αποκλεισμού»** – περιοχές ακατάλληλες για την ανάπτυξη ορισμένων έργων ή δραστηριοτήτων, λόγω του αντίκτυπου τους στη φύση.

Παρακολούθηση

- Διασφάλιση ότι εφαρμόζονται και χρηματοδοτούνται επαρκώς **συστήματα παρακολούθησης** και συγκέντρωση όλων των σχετικών δεδομένων, ώστε να εκτιμάται η κατάσταση και οι τάσεις των ειδών και τύπων οικοτόπων και οι απειλές κατά της φύσης. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνονται για τη βελτίωση των εκθέσεων εφαρμογής αλλά και της διαχείρισης.

Χρηματοδότηση

- Παροχή επαρκούς εθνικής **χρηματοδότησης** και αύξηση του καταμερισμού των διαθέσιμων ειδικών ευρωπαϊκών πόρων από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για τη βιοποικιλότητα και το δίκτυο Natura 2000.

Συμμετοχή ενδιαφερόμενων φορέων

- Διασφάλιση πλήρους **συμμετοχής του κοινού και διαφάνεια** στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη φύση.
- Διασφάλιση ότι ο χαρακτηρισμός περιοχών Natura 2000 και η διαχείρισή τους πραγματοποιούνται με **διαφάνεια και βάσει επιστημονικών κριτηρίων**, με τη συμμετοχή των τοπικών εμπλεκόμενων φορέων.
- **Εναισθητοποίηση του κοινού** σχετικά με τη σημασία του δικτύου Natura 2000, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Αφενός, βλέπουμε περιοχές όπου οι οδηγίες για τη φύση συνεχίζουν να μην εφαρμόζονται πλήρως και αποτελεσματικά, με συνέπεια να μην προστατεύονται πλήρως οι προστατευόμενοι από τις οδηγίες οικοτόποι και είδη. Αφετέρου, υπάρχουν περιοχές όπου η πλήρης και αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών έχει επιφέρει απτά οφέλη στη φύση και τους ανθρώπους. Προτρύπουμε τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την εφαρμογή των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, ακολουθώντας τις παρακάτω προτάσεις.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βελτίωση της προστασίας και της παρακολούθησης

- Παρακολούθηση της **εφαρμογής των σχεδίων διαχείρισης**, ώστε να διασφαλιστεί βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων.
- Διασφάλιση ότι οι **μελέτες δέουσας εκτίμησης διεξάγονται πιο αυστηρά** και μόνο από καταρτισμένους αξιολογητές, μεταξύ άλλων μέσω της ενημέρωσης του εγγράφου καθοδήγησης για τις διατάξεις του άρθρου 6 (3 & 4) της οδηγίας για τους οικοτόπους.
- Όταν διεξάγεται δέουσα εκτίμηση για σχέδια εθνικού επίπεδου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι **τα αποτελέσματα της εκτίμησης ενσωματώνονται σωστά στην αντίστοιχη εθνική τομεακή πολιτική**.
- Διασφάλιση ότι τα κράτη μέλη ακολουθούν μια **κοινή μεθοδολογία για τον ορισμό ευμενών τιμών αναφοράς** στο βιογεωγραφικό επίπεδο για οικοτόπους και είδη.
- Διασφάλιση ότι εφαρμόζονται κοινές **μεθοδολογίες παρακολούθησης** σε όλα τα κράτη μέλη.

Χρηματοδότηση

- Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, διασφάλιση ότι το **επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο** (i) δεσμεύει, ανιχνεύει και παρακολουθεί πόρους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε κάθε χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ και (ii) δημιουργεί μια σταθερή ειδικά δεσμευμένη χρηματοδοτική ροή, ώστε να καλύπτονται οι επενδυτικές ανάγκες για τη βιοποικιλότητα.
- Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξάλειψη περιβαλλοντικά βλαβερών επιδοτήσεων, σύμφωνα με τις παγκόσμιες δεσμεύσεις που προβλέπει η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα του ΟΗΕ. Κατά προτεραιότητα, πρέπει να ληφθεί δράση για τη σταδιακή κατάργηση ή μεταρρύθμιση των επιδοτήσεων εκείνων οι οποίες είναι ήδη γνωστό πως έχουν επιβλαβείς επιπτώσεις σε βασικούς κλάδους (π.χ. στη γεωργία, τις μεταφορές, την αλιεία, την ενέργεια) έως το 2020.

Επιβολή της νομοθεσίας

- Λήψη ταχείας και αποτελεσματικής **δράσης για την επιβολή της νομοθεσίας** σε όλες τις περιβαλλοντικές παραβιάσεις που προκύπτουν και μη αποδοχή οποιωνδήποτε περαιτέρω καθυστερήσεων στην οριστικοποίηση του χαρακτηρισμού περιοχών, την ανάπτυξη μέτρων προστασίας και τη θέσπιση ορθών σχεδίων διαχείρισης.
- Διασφάλιση ότι οι **καταγγελίες και οι διαδικασίες επί παραβάσει** που αφορούν παραβιάσεις περιβαλλοντικής νομοθεσίας είναι **διαφανείς**.
- Αύξηση της εστίασης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων στη **χρηματοδότηση δραστηριοτήτων θεματοφυλακής** από ΜΚΟ, οι οποίες είναι πολύ σημαντικές για την υπόδειξη παραβιάσεων των οδηγιών.
- Συχνότερη λήψη **προσωρινών μέτρων** (ασφαλιστικών μέτρων) ούτως ώστε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορεί να παρεμβαίνει για να σταματήσει ή να εμποδίσει την πρόκληση ζημιάς από ενδεχόμενες παράνομες δραστηριότητες, μέχρι τη λήψη της τελικής απόφασης στην εκάστοτε υπόθεση.
- Σε συνεργασία με κράτη μέλη, ανάπτυξη **νέων εργαλείων για την ανίχνευση και τον τερματισμό παραβιάσεων**, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας εφαρμογής υπηρεσιών «Παγκόσμιας παρακολούθησης του περιβάλλοντος και της ασφάλειας» για την ανίχνευση παράνομων δραστηριοτήτων σε περιοχές Natura 2000 (π.χ. ανίχνευση αλλαγών χρήσης της γης).

Δάσος Μπαγοβιέζα, Πολωνία.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΠΟ ΑΠΕΙΛΗ

Οι οδηγίες για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους παρέχουν προστασία στις πιο πολύτιμες οικολογικές περιοχές της Ευρώπης. Όμως προστασία που καταγράφεται μόνο στα χαρτιά δεν έχει νόημα, εάν δεν στηρίζεται από ισχυρή επιβολή της νομοθεσίας και αποτελεσματική διαχείριση στο πεδίο. Οι παρακάτω μελέτες περιπτώσεων καταδεικνύουν σημαντικές ελλείψεις κατά την εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση, καθώς και προτάσεις προς τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το πώς μπορούν να τις αντιμετωπίσουν.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΠΟ ΑΠΕΙΛΗ

ΡΗΧΕΣ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΜΜΟΣΥΡΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΤΟΓΓΕΡ ΜΠΑΝΚ

Οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ολλανδίας και της Γερμανίας πρέπει να αυξήσουν δραστικά το επίπεδο προστασίας, ώστε να προστατευτεί επαρκώς η θαλάσσια ζωή στις αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπανκ και την ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Θάλασσας.

7

Η ΝΤΟΝΙΑΝΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ: Ο ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΑΠΕΙΛΕΙΤΑΙ ΛΟΓΩ ΑΝΕΠΑΡΚΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Σχέδια για την εκβάθυνση του ποταμού Γκουανταλκιβίρ πρέπει να ακυρωθούν. Αν χρειαστεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να παραπέμψει την Ισπανία στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να προστατευτεί η Ντονιάννα.

ΚΕΝΑ ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΘΕΤΟΥΝ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΟΥΣ ΠΟΤΑΜΟΥΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Η Βουλγαρία θα πρέπει να επιβάλει την απαγόρευση ανάπτυξης μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000 και να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε νομικά κενά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να δράσει γρήγορα αν η Βουλγαρία δεν ανταποκριθεί.

1

ΧΕΛΩΝΑ ΚΑΡΕΤΑ: Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΑΠΟΚΡΥΠΤΕΙ ΤΙΣ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η Ελλάδα πρέπει χωρίς καθυστέρηση να υιοθετήσει και να εφαρμόσει ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο διαχείρισης για το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου, καθώς και για τις υπόλοιπες παραλίες ωτοκίας, με σαφείς στόχους διατήρησης και μέτρα διαχείρισης.

ΜΠΙΑΓΟΒΙΕΖΑ: Η ΥΛΟΤΟΜΙΑ ΑΠΕΙΛΕΙ ΤΑ ΑΡΧΕΓΟΝΑ ΔΑΣΗ

Η κυβέρνηση της Πολωνίας πρέπει να ανακαλέσει τα σχέδια της για την υλοτόμηση αυτής της πολύτιμης περιοχής και εφόσον αυτό δεν συμβεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να παραπέμψει την Πολωνία στο δικαστήριο.

2

ΥΔΡΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΑ ΟΡΗ ΤΑΡΚΟΥ

Οι διαχειριστές των περιοχών Natura 2000 στη Ρουμανία χρειάζονται ισχυρότερη νομική προστασία, τεχνική και οικονομική υποστήριξη για την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης.

4

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΠΛΑΓΙΕΣ: ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΙΡΙΝ

Η κυβέρνηση της Βουλγαρίας πρέπει επείγοντως να θεσπίσει στόχους διατήρησης και να διασφαλίσει ότι οποιοδήποτε αναπτυξιακό έργο δεν θα οδηγήσει σε περαιτέρω υποβάθμιση και απώλεια βιοποικιλότητας καθώς και να αντιμετωπίσει τα παράνομα έργα στην περιοχή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει ότι δεν θα χορηγηθούν ευρωπαϊκά κονδύλια σε ένα σχέδιο που θα οδηγήσει στην περαιτέρω καταστροφή αυτής της μοναδικής περιοχής.

6

3

5

Η ΝΤΟΝΙΑΝΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ: Ο ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΑΠΕΙΛΕΙΤΑΙ ΛΟΓΩ ΑΝΕΠΑΡΚΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η Ντονιάννα αποτελεί έναν από σημαντικότερους υγρότοπους της Ευρώπης. Όμως η σχεδιαζόμενη προγραμματισμένη εκβάθυνση της διώρυγας ναυσιπλοΐας του ποταμού Γκουανταλκιβίρ απειλεί τον υγρότοπο της Ντονιάννα, το μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς και τις περιοχές Natura 2000 που περιλαμβάνει²¹. Τον Μάρτιο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε προς την Ισπανία επίσημη προειδοποίηση («αιτιολογημένη γνωμοδότηση») επισημαίνοντας ότι η διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για το έργο δεν είχε λάβει υπόψη τις επιπτώσεις στις περιοχές Natura 2000²². Η Επιτροπή πρέπει επείγοντως να ολοκληρώσει τη διαδικασία επί παραβάσει και να παραπέμψει την Ισπανία στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να προστατευτεί η Ντονιάννα. Επιπλέον, η Επιτροπή πρέπει να προτρέψει την ισπανική κυβέρνηση να δεσμευτεί οριστικά για την ακύρωση του έργου και να μην επιτρέψει στο μέλλον καμία εργασία βυθοκόρησης για την εκβάθυνση του Γκουανταλκιβίρ.

© DIEGO LÓPEZ / WWF-SPAIN

Η Ντονιάνια στην Ισπανία είναι καταφύγιο για εκατομμύρια μεταναστευτικά πτηνά.

Η Ντονιάνια είναι **γνωστή ως μια από τις σπουδαιότερες προστατευόμενες περιοχές στην Ευρώπη** λόγω του πλούσιου μωσαϊκού οικοτόπων και βιοποικιλότητας που φιλοξενεί. Είναι μια από τις σημαντικότερες περιοχές για τα άγρια πτηνά, ιδίως για τα μεταναστευτικά, και ένα από τα κύρια καταφύγια του ιβηρικού λύγκα. Η φυσική περιοχή της Ντονιάνια καλύπτει περισσότερα από 100.000 εκτάρια. Συμπεριλαμβάνει ένα εθνικό πάρκο, το οποίο αποτελεί τον πυρήνα της προστατευόμενης περιοχής, καθώς και ένα φυσικό πάρκο που δρα ως ζώνη ασφαλείας. Έχει κηρυχθεί απόθεμα βιόσφαιρας και μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς από την UNESCO, καθώς και υγρότοπος διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμόσαρ.

Περιλαμβάνει πολλές περιοχές Natura 2000, (Doñana, Doñana Norte y Oeste, Bajo Guadalquivir και Brazo del Este), όλες τους αλληλένδετες. Η προστασία της φυσικής περιοχής της Ντονιάνια συνδέεται στενά με τις περιοχές που την περιβάλλουν: ο υγρότοπος εξαρτάται από τη συντήρηση της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων του υδροφόρου ορίζοντα, των συνδεδεμένων ποταμών και των παλαιών παλιρροϊκών πεδιάδων που έχουν χαθεί.

10%

**Η ΡΟΗ ΥΔΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΥΔΡΟΦΟΡΕΑ ΕΧΕΙ ΠΕΣΕΙ
ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 10% ΤΩΝ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ
ΣΕ ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ**

Ωστόσο, το οικοσύστημα βρίσκεται υπό συνεχή απειλή, κυρίως από την εκτροπή των επιφανειακών υδάτων του ποταμού και την αλόγιστη χρήση των υπόγειων υδάτων για την ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής. Χιλιάδες εκτάρια παράνομων καλλιεργειών φράουλας και η διόρυξη παράνομων πηγαδιών έχουν μειώσει σε μερικές περιοχές τη ροή των υδάτων από τον υδροφόρα προς τους υγρότοπους σε ποσοστό μόλις 10% των φυσικών επιπέδων.

Η μόλυνση των υδάτων και ο κατακερματισμός που προκαλείται από τα έργα υποδομών και την επέκταση της εντατικής γεωργίας, καθώς και έργα όπως η βυθοκόρηση του ποταμού Γκουανταλκιβίρ αποτελούν επίσης σημαντικές απειλές. Η Ντονιάνια έχει ήδη χάσει σημαντικά είδη όπως ο οξύρρυγχος (*Acipenser sturio*) και ο ψευτόρτυγας (*Turnix sylvaticus*).

Το αμφιλεγόμενο νέο έργο υποδομών που ζήτησε η λιμενική αρχή της Σεβίλλης προτείνει την εκβάθυνση της διώρυγας ναυσιπλοΐας του ποταμού Γκουανταλκιβίρ σε μία από τις περιοχές Natura 2000. Το έργο θα περιλαμβάνει περαιτέρω βυθοκόρηση της κοίτης του ποταμού, ώστε να μπορούν να πλέουν μεγαλύτερα πλοία από τον Ατλαντικό Ωκεανό μέχρι τη Σεβίλλη.

**Ακολουθήστε την παγκόσμια εκστρατεία του WWF για τη Ντονιάνια:
makeyourmark.panda.org/donana**

2003

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΞΕΔΩΣΕ
ΘΕΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ

Παρά τις σοβαρές επιπτώσεις που θα έχει αυτό το έργο στον υγρότοπο της Ντονιάνα και τις περιοχές Natura 2000 που περιλαμβάνει, το 2003 το Υπουργείο Περιβάλλοντος εξέδωσε θετική δήλωση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για το έργο. Ως απάντηση στις διαφορετικές απόψεις και προβληματισμούς που εξέφρασε το διοικητικό συμβούλιο του εθνικού πάρκου, ανατέθηκε σε μια επιστημονική επιτροπή η σύνταξη γνωμοδότησης προς το υπουργείο.

Το 2010, η επιστημονική επιτροπή έκρινε ότι ενώ η βυθοκόρηση για λόγους συντήρησης θεωρείται αποδεκτή, υπό την προϋπόθεση ότι θα πραγματοποιηθεί ύστερα από προσεκτική σχεδίαση και στον σωστό χρόνο, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις, **περαιτέρω εκβάθυνση του ποταμού θα επιδρούσε αρνητικά στη δυναμική, τη μορφολογία και τη βιοποικιλότητα της εκβολής του.** Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε αυξημένη θολότητα των υδάτων, κινδύνους πλημμύρας και διάβρωση, καθώς και μείωση της ποιότητας των υδάτων και της πρωτογενούς παραγωγικότητας. Οι περιοχές Natura 2000 που θα επηρεάζονταν απευθείας είναι ο Bajo Guadalquivir και η Doñana (η οποία περιλαμβάνει το φυσικό πάρκο και το εθνικό πάρκο), και το Brazo del Este, του οποίου η κατάσταση διατήρησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συντήρηση των υδρολογικών συνθηκών του χαμηλότερου τμήματος του ποταμού Γκουανταλκιβίρ.

Η επιστημονική μελέτη συμπέρανε ότι το έργο δεν ήταν συμβατό με την προστασία της φυσικής περιοχής της Ντονιάνα και ζήτησε να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών του ποταμού. Εάν ο φορέας ήθελε να προχωρήσει με το έργο, αφού ανακάμψει η εκβολή του ποταμού, θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί νέα εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία θα λάμβανε υπόψη τα αποτελέσματα της επιστημονικής μελέτης και των νέων συνθηκών στον ποταμό.

2015

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΥΜΠΕΡΑΝΕ ΟΤΙ Η
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΔΕΝ
ΕΙΧΕ ΛΑΒΕΙ ΥΠΟΨΗ
ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA 2000

Ωστόσο, οι φορείς υλοποίησης και οι εθνικές αρχές δεν έκαναν καμία αλλαγή στα αμφιλεγόμενα σχέδια για τη βυθοκόρηση του Γκουανταλκιβίρ. Συνεπώς, τον Μάιο του 2012, το WWF Ισπανίας υπέβαλλε καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία οδήγησε σε κίνηση διαδικασίας επί παραβάσει. Τον Μάρτιο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμπέρανε ότι **η διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν είχε λάβει υπόψη τις επιπτώσεις που θα είχε στις περιοχές Natura 2000 και συνεπώς δεν είχε ικανοποιήσει τις απαιτήσεις του άρθρου 6.3 και του άρθρου 7** της οδηγίας για τους οικοτόπους. Εξέδωσε αιτιολογημένη γνώμη στην ισπανική κυβέρνηση²³ για τη μη συμμόρφωσή της με τα εν λόγω άρθρα. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Ισπανίας δεν προσέφερε κάποιο οριστικό συμπέρασμα. Σήμερα, το έργο παραμένει εξουσιοδοτημένο και περιλαμβάνεται στο σχέδιο για τη λεκάνη απορροής του ποταμού Γκουανταλκιβίρ 2015-2021.

Η Επιτροπή για τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO εκφράζει επίσης προβληματισμούς για την προγραμματισμένη βυθοκόρηση στον ποταμό Γκουανταλκιβίρ και προέτρεψε την Ισπανία²⁴ να επιδείξει οριστική δέσμευση για την ακύρωση του έργου.

Τον Δεκέμβριο 2016, σε συνέχεια εκστρατείας του WWF, η ισπανική κυβέρνηση ενημέρωσε την UNESCO σχετικά με την πρόθεσή της να μην εγκρίνει το έργο βυθοκόρησης. Ωστόσο, ακόμη εκκρεμεί η λήψη επίσημης απόφασης που θα οδηγούσε στην οριστική ακύρωση του έργου.

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει επείγοντως να ολοκληρώσει τη διαδικασία επί παραβάσει²⁵ και να παραπέμψει την Ισπανία στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να προστατευτεί η Ντονιάνα.
- Η Επιτροπή πρέπει να προτρέπει την ισπανική κυβέρνηση να δεσμευτεί οριστικά για την ακύρωση του έργου και να μην επιτρέψει στο μέλλον καμία εργασία βυθοκόρησης για την εκβάθυνση του Γκουανταλκιβίρ.
- Η ισπανική κυβέρνηση πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των περιοχών Natura 2000 και, αντιστοίχως, ένα «καλό οικολογικό δυναμικό» για τον ποταμό Γκουανταλκιβίρ.

Διαχειριστικές ελλείψεις

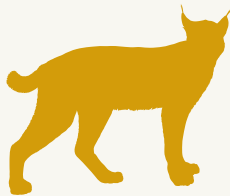
Ανεπαρκή σχέδια διαχείρισης δεν πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας για τους οικοτόπους

Η Doñana (η οποία περιλαμβάνει το εθνικό πάρκο και το φυσικό πάρκο της Ντονιάνα) και η Doñana Norte y Oeste αποτελούν τις μεγαλύτερες περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην ευρύτερη περιοχή της Ντονιάνα. Παρότι υπάρχουν εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισης και για τις δυο περιοχές, αυτά δεν πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας για τους οικοτόπους, όσον αφορά τη θέσπιση ειδικών στόχων διατήρησης και μέτρων διαχείρισης, ώστε να διατηρηθεί ή να αποκατασταθεί η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης των υφιστάμενων οικοτόπων και ειδών.

Συγκεκριμένα εμφανίζεται ανεπάρκεια στον καθορισμό των στόχων διατήρησης για τους οικοτόπους και τα είδη. Για παράδειγμα, το σχέδιο διαχείρισης της περιοχής Doñana Norte y Oeste καθορίζει στόχους διατήρησης μόνο για τρεις προτεραιότητες (τον ιβηρικό λύγκα, τα συστήματα θινών και τη συνδεσιμότητα) από συνολικά 39 είδη και 21 οικοτόπους που φιλοξενεί αυτή η περιοχή Natura 2000. Επιπλέον, οι στόχοι διατήρησης αποτελούν απλώς γενικές δηλώσεις όπως «επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης για το είδος», χωρίς να παρουσιάζουν ειδικούς στόχους σχετικά με την επιφάνεια, τον πληθυσμό κλπ.

Αυτό είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτο για την περίπτωση του ιβηρικού λύγκα, ο οποίος αποτελεί μία από τις τρεις προτεραιότητες διατήρησης και ένα από τα πλέον απειλούμενα αιλουροειδή παγκοσμίως. Παρά την εκτεταμένη γνώση και πείρα που αποκτήθηκε σε προηγούμενα και τρέχοντα έργα LIFE²⁶ για τον ιβηρικό λύγκα, το έγγραφο θέτει τον εξής στόχο διατήρησης: «προσαρμογή του αριθμού των ατόμων στη φέρουσα ικανότητα της έκτασης» και «επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης». Για την επίτευξη ενός βιώσιμου πληθυσμού απαιτείται ένας πιο ειδικός και μετρήσιμος στόχος, όπως «επίτευξη και συντήρηση ενός πληθυσμού τουλάχιστον 15-30 επικρατειακών θηλυκών»²⁷. Τα μέτρα προστασίας εκφράζονται ως επί το πλείστον με ασαφή τρόπο, χωρίς να περιγράφουν τι, πού, πώς και ποιος, αλλά ούτε το εκτιμώμενο κόστος της εφαρμογής τους.

Αυτή η έλλειψη ειδικών και ποσοτικών στόχων διατήρησης εμποδίζει επίσης τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη λεκάνη απορροής του ποταμού να εκτιμήσουν και να καθορίσουν τις οικολογικές παροχές του ποταμού που είναι απαραίτητες για την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών Natura 2000. Τα σχέδια διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 πρέπει να ορίζουν ειδικούς στόχους διατήρησης και τις σχετικές απαιτήσεις για τα ύδατα (οικολογικές παροχές) για υδατικούς οικοτόπους και υδρόβια είδη.

Η ΝΤΟΝΙΑΝΑ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ
ΤΟΝ ΙΒΗΡΙΚΟ ΛΥΓΚΑ, ΤΟ
ΠΛΕΟΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ
ΑΙΛΟΥΡΟΕΙΔΕΣ ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

Οι αρμόδιες διαχειριστικές αρχές πρέπει:

- Να συμφωνήσουν και να ορίσουν στόχους και μέτρα κατά τρόπο διαφανή και συμμετοχικό, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους σχετικούς εμπλεκόμενους φορείς — όπως οι κλάδοι της γεωργίας και του τουρισμού, καθώς και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις.
- Να ορίσουν ειδικούς και μετρήσιμους στόχους διατήρησης, βάσει διαθέσιμων επιστημονικών κριτηρίων, για όλα τα είδη και τους οικοτόπους με σημαντική παρουσία. Σε αυτούς πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την προηγούμενη κατάσταση διατήρησης που πρέπει να αποκατασταθεί.
- Να συμπεριλάβουν ειδικά μέτρα σε έγγραφα διαχείρισης, ώστε να μειωθούν οι απειλές λόγω λειψυδρίας σε περιοχές Natura 2000, μαζί με το εκτιμώμενο κόστος τους, και ένα χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους. Για παράδειγμα, να συμπεριληφθεί μια ειδική δέσμευση να θεσπιστούν οι απαιτήσεις σε ύδατα για την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης για οικοτόπους και είδη που εξαρτώνται από το νερό.

ΜΠΙΑΓΟΒΙΕΖΑ: Η ΥΛΟΤΟΜΙΑ ΑΠΕΙΛΕΙ ΤΑ ΑΡΧΕΓΟΝΑ ΔΑΣΗ

Το Μπιαγοβιέζα είναι το πιο καλά διατηρημένο αρχέγονο δάσος της βόρειας εὐκρατης ζώνης της Ευρώπης. Παρότι έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή Natura 2000 και μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, απειλείται. Τον Μάρτιο του 2016, ο Υπουργός Περιβάλλοντος της Πολωνίας ενέκρινε σχέδια για τον τριπλασιασμό της υλοτόμησης στο δασικό διαμέρισμα Μπιαγοβιέζα – αναιρώντας συμφωνία που είχε πραγματοποιηθεί το 2012 για τον περιορισμό της υλοτόμησης ώστε να σωθούν τα πιο πολύτιμα είδη και οικοτόποι, ενώ παράλληλα επέτρεπε την υλοτόμηση μικρής κλίμακας για την παροχή ξυλείας στους κατοίκους της περιοχής. Επτά πολωνικές και διεθνείς περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις, μεταξύ των οποίων και το WWF, υπέβαλαν καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία απάντησε κινώντας μια επίσημη διαδικασία επί παραβάσει στις 16 Ιουνίου του 2016. Για να εμποδίσει την οποιαδήποτε πρόκληση ανεπανόρθωτης βλάβης στην περιοχή, η Επιτροπή πρέπει να ολοκληρώσει αυτή τη διαδικασία γρήγορα και, εφόσον είναι απαραίτητο, να παραπέμψει την Πολωνία στο δικαστήριο.

© ADAM LAMNIK / WWF-POLAND

Το δάσος Μπιαγοβιέζα φιλοξενεί τον μεγαλύτερο πληθυσμό ευρωπαϊκού βίσωνα.

**Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ
ΕΙΔΩΝ ΜΥΚΗΤΩΝ,
ΦΥΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ ΤΟΥ
ΔΑΣΟΥΣ ΜΠΙΑΓΟΒΙΕΖΑ
ΥΠΕΡΒΑΙΝΕΙ ΚΑΤΑ
ΠΟΛΥ ΕΚΕΙΝΟΝ ΤΩΝ
ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΔΑΣΩΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

Ο χαρακτηρισμός του δάσους Μπιαγοβιέζα ως περιοχή Natura 2000 οδήγησε στην καλύτερη προστασία του δάσους πέρα από τις εθνικές προστατευόμενες περιοχές.

Το δάσος Μπιαγοβιέζα χαρακτηρίστηκε ως περιοχή Natura 2000 βάσει της οδηγίας για τα άγρια πτηνά, ύστερα από την προσχώρηση της Πολωνίας στην ΕΕ το 2004 και βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους το 2011. Το ένα τρίτο της πολωνικής περιοχής του δάσους προστατεύεται αυστηρά ως εθνικό πάρκο και φυσικά αποθέματα, όμως τα εναπομένοντα δύο τρίτα υποβάλλονται σε δασική διαχείριση για παραγωγή ξυλείας. Το σχέδιο δασικής διαχείρισης για την περίοδο 2002-2011 επέτρεψε την υλοτόμηση 145.700μ³ ξυλείας ετησίως, καθώς και σε δασοουστάδες γηραιότερες των 100 ετών. Η εντατική υλοτόμηση αυτού του είδους βλάπτει τα είδη και τους οικοτόπους προτεραιότητας, καθώς και την ακεραιότητα της περιοχής.

Το 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε μια διαδικασία διαρθρωμένου διαλόγου (την αποκαλούμενη πιλοτική διαδικασία επί παραβάσει της ΕΕ) με την Πολωνία σχετικά με την εντατική υλοτόμηση στο δάσος Μπιαγοβιέζα. Διαπραγματεύσεις και συζητήσεις με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (την κυβέρνηση, εκπροσώπους τοπικών κοινοτήτων, κατοίκους της περιοχής, δασοπόνους, επιστήμονες και ΜΚΟ) κατέληξαν σε έναν συμβιβασμό: το όριο υλοτόμησης στο νέο σχέδιο δασικής διαχείρισης για την περίοδο 2012-2021 ελαττώθηκε και ορίστηκε στο επίπεδο της ξυλείας που απαιτείται για την ικανοποίηση των αναγκών της τοπικής κοινότητας: 47.000μ³ ξυλείας ετησίως. Κατά συνέπεια, το 2013, η Επιτροπή έκλεισε τον διαρθρωμένο διάλογο.

Το νέο σχέδιο δασικής διαχείρισης εμπόδισε επίσης την υλοτόμηση πολλών τύπων δασοουστάδων υψηλής φυσικής αξίας. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι περισσότερες δασοουστάδες ηλικίας μεγαλύτερης των 100 ετών (όπου τουλάχιστον το 10% ενός είδους δέντρου έχει ηλικία τουλάχιστον 100 ετών), οι συστάδες που απαρτίζονται κατά κύριο λόγο από πρωτοπόρα είδη (σημύδα και σκλήθρα) ηλικίας μεγαλύτερης των 80 ετών, καθώς και συστάδες που αποτελούν μέρος τύπων οικοτόπων που περιλαμβάνονται στην οδηγία για τους οικοτόπους.

Ένα σχέδιο διαχείρισης (σχέδιο εργασιών προστασίας) για την περιοχή Natura 2000 τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 2015. Το σχέδιο εργασιών προστασίας για μια περιοχή Natura 2000 έχει ισχύ ισοδύναμη με της τοπικής νομοθεσίας. Το τρέχον σχέδιο αναφέρει ότι η απομάκρυνση νεκρών ή υπερώριμων δέντρων απειλεί πολλούς από τους προστατευόμενους οικοτόπους στην περιοχή Natura 2000, ενώ η απομάκρυνση δέντρων ηλικίας μεγαλύτερης των 100 ετών απειλεί τη δασική πανίδα, ιδίως άγρια πτηνά που φωλεοποιούν σε κοιλότητες δέντρων και σπάνια είδη εντόμων.

**ΤΟ ΔΑΣΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΤΗΣ ΜΠΙΑΓΟΒΙΕΖΑ
ΕΦΤΑΣΕ ΤΟ ΟΡΙΟ
ΚΑΡΠΩΣΗΣ ΤΗΣ
ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΜΟΛΙΣ ΣΕ
ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ**

X3

**ΤΟ ΝΕΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ ΤΡΙΣ
ΦΟΡΕΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ
ΚΑΡΠΩΣΗ ΞΥΛΟΥ**

Το δάσος Μπιαγοβιέζα απειλείται ξανά

Στο τέλος του 2015, διανύοντας το τέταρτο έτος του σχεδίου διαχείρισης του δάσους για την περίοδο 2012-2021, ένα από τα τρία δασικά διαμερίσματα (Μπιαγοβιέζα) έχει ήδη φτάσει το όριο που του αντιστοιχεί από το δεκαετές όριο συλλογής ξυλείας, το οποίο σημαίνει ότι θα πρέπει να εγκαταλείψει την υλοτομία για τα επόμενα έξι χρόνια. Ένα δεύτερο διαμέρισμα (Hajnowka) ανέφερε ότι είχε φτάσει το 75% του ορίου του στις αρχές του 2015. Ως εκ τούτου, τον Νοέμβριο του 2015, ο πολωνικός κρατικός φορέας διαχείρισης δασών ετοίμασε μια αναθεώρηση του σχεδίου δασικής διαχείρισης του δασικού διαμερίσματος Μπιαγοβιέζα, το οποίο έγινε δεκτό από το Υπουργείο Περιβάλλοντος τον Μάρτιο του 2016. Το νέο σχέδιο επιτρέπει τον τριπλασιασμό της ποσότητας ξυλείας, αυξάνοντας έτσι το όριο υλοτόμησης από τα 63.471 μ³ που είχαν συμφωνηθεί το 2012 σε 188.000 μ³ σε μια περίοδο 10 ετών.

Η υλοτόμηση αυτής της κλίμακας θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ακεραιότητα της περιοχής. Θα είναι ιδιαίτερα επιβλαβής για είδη που εξαρτώνται από το νεκρό ξύλο, όπως σκαθάκια, λευκονώτες δρυκολάπτες, τριδάχτυλους δρυκολάπτες, αιγωλιούς και σπουργιτόγλαυκες, καθώς και πολλά φυτά και μύκητες. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι περίπου το μισό μέρος της βιοποικιλότητας εντός του δάσους Μπιαγοβιέζα εξαρτάται από το νεκρό ξύλο. Η προσθήκη αυτού του παραρτήματος στο σχέδιο δασικής διαχείρισης μπορεί συνεισφέρει να καθιστά κατάφωρη παράβαση των απαιτήσεων της οδηγίας για τους οικοτόπους σχετικά με τη διατήρηση της ακεραιότητας της περιοχής.

Το Υπουργείο αποπειράται να δικαιολογήσει αυτή την εντατικοποίηση της υλοτόμησης βάσει της επικαλούμενης ανάγκης να αντιμετωπιστεί μια εστία σκολυτών. Ωστόσο, οι εστίες σκολυτών και οι ερυθρελάτες που πεθαίνουν αποτελούν φυσικές διαδικασίες που διαμορφώνουν το δάσος Μπιαγοβιέζα εδώ και αιώνες. Τόσο επιστήμονες όσο και η κοινή γνώμη αντιτίθενται έντονα στην κοπή δέντρων του δάσους σε μεγάλη κλίμακα, ενώ περισσότεροι από 140.000 Πολωνοί υπέγραψαν διαδικτυακή έκκληση για την προστασία του δάσους Μπιαγοβιέζα. Τον Απρίλιο του 2016, επτά πολωνικές και διεθνείς ΜΚΟ υπέβαλλαν καταγγελία²⁸ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να προειδοποιήσουν ότι η Πολωνία παραβίασε το άρθρο 6 της οδηγίας για τους οικοτόπους, καθώς δεν είχε πραγματοποιηθεί δέουσα εκτίμηση επιπτώσεων της προγραμματισμένης αύξησης της υλοτόμησης στην περιοχή Natura 2000. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Πολωνίας ανακοίνωσε την έναρξη των επιχειρήσεων υλοτόμησης στις 24 Μαΐου 2016. Σε απάντηση της καταγγελίας των ΜΚΟ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Πολωνίας στις 16 Ιουνίου 2016.

Η παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και οι προβληματισμοί που εξέφρασε η επιτροπή μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO²⁹ φαίνεται ότι είχαν αποτέλεσμα, καθώς κατά την ημερομηνία σύνταξης του παρόντος (Νοέμβριος 2016) δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί μεγάλη κλίμακας συλλογή ξυλείας. Έχει πραγματοποιηθεί μόνο υλοτόμηση για λόγους ασφαλείας και το νεκρό ξύλο δεν έχει μετακινηθεί, το οποίο αποτελεί και την ορθή διαχειριστική προσέγγιση. Παρόλα αυτά, το νέο σχέδιο δασικής διαχείρισης επιτρέπει την έναρξη της υλοτόμησης μεγάλης κλίμακας ανά πάσα στιγμή.

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

Η κυβέρνηση της Πολωνίας πρέπει να συμμορφωθεί με τον συμβιβασμό του 2012, ο οποίος περιορίζει την υλοτόμηση ώστε να σωθούν τα πιο πολύτιμα είδη και οικοτόποι, ενώ παράλληλα επιτρέπει την υλοτόμηση μικρής κλίμακας για την παροχή ξυλείας στην τοπική κοινωνία..

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΠΛΑΓΙΕΣ: ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΙΡΙΝ

Το εθνικό πάρκο Πιρίν της Βουλγαρίας, χαρακτηρισμένο ως περιοχή Natura 2000 και μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO, απειλείται. Το νέο προσχέδιο του δεκαετούς σχεδίου διαχείρισης για το εθνικό πάρκο συστήνει περαιτέρω έργα κατασκευών και την ανάπτυξη χιονοδρομικών περιοχών στο 7% της έκτασης του πάρκου, σε σχέση με το 0,6% του τρέχοντος σχεδίου διαχείρισης του 2004. Επιπλέον, το Υπουργικό Συμβούλιο εξετάζει το ενδεχόμενο νομιμοποίησης όλων των υφιστάμενων παράνομων έργων εντός της περιοχής. Δεν έχει διεξαχθεί δέουσα εκτίμηση για τις επιπτώσεις που θα έχει αυτό το σχέδιο στην φυσική αξία της περιοχής Natura 2000.

Η Βουλγαρία πρέπει να θεσπίσει επείγοντως στόχους διατήρησης για το Πιρίν και να αντιμετωπίσει τα παράνομα έργα που έχουν λάβει χώρα στο παρελθόν. Καθώς η σύνταξη του σχεδίου διαχείρισης θα χρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρέπει να διασφαλιστεί ότι δεν θα χορηγηθούν ευρωπαϊκά κονδύλια σε ένα σχέδιο που θα οδηγήσει στην περαιτέρω καταστροφή αυτής της μοναδικής περιοχής.

© KOSTADIN VALCHEV / WWF-BULGARIA

Η επέκταση των χιονοδρομικών ζωνών απειλεί την παρθένα φύση και τα οικοσυστήματα του εθνικού πάρκου Πιρίν

**ΤΟ 2000, 90 ΕΚΤΑΡΙΑ
ΑΡΧΕΓΟΝΟΥ ΔΑΣΟΥΣ
ΑΠΟΨΙΛΩΘΗΚΑΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ**

Το Πιρίν είναι ένα από τα τρία εθνικά πάρκα της Βουλγαρίας. Βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της χώρας και καλύπτει μια περιοχή περίπου 40.000 εκταρίων. Συμπίπτει με δύο περιοχές Natura 2000 που υπάγονται στις οδηγίες για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, ενώ αποτελεί επίσης μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO. Το εθνικό πάρκο Πιρίν είναι ιδιαίτερο, λόγω της ομορφιάς του ορεινού τοπίου, της παγετονικής γεωμορφολογίας, της συνεχούς εξέλιξης της χλωρίδας και της ιδιότητάς του ως υπόδειγμα λειτουργικού οικοσυστήματος βαλκανικών υψιπέδων. Διαθέτει εξαιρετική βιοποικιλότητα, πολλά ενδημικά είδη και τα τελευταία κατάλοιπα πευκοδασών. Παρέχει ένα ενδιαίτημα για πολλά θηλαστικά (συμπεριλαμβανομένης της καφέ αρκούδας, του λύκου, του ευρωπαϊκού αίγα-γρου), πτηνά, ερπετά και αμφίβια, καθώς και μοναδική χλωρίδα.

Το 2000, δόθηκε επίσημη έγκριση για την κατασκευή της χιονοδρομικής ζώνης Μπάνσκο γύρω από μια υφιστάμενη παλαιότερη χιονοδρομική πίστα και αναβατήρα. Παρά τις διαμαρτυρίες περιβαλλοντικών ΜΚΟ και ερευνητικών ιδρυμάτων, το ανώτατο δικαστήριο της Βουλγαρίας απέρριψε όλες τις νομικές δράσεις και η χιονοδρομική ζώνη κατασκευάστηκε. Για την κατασκευή των υποδομών της χιονοδρομικής ζώνης αποψιλώθηκαν περισσότερα από 90 εκτάρια κυρίως αρχέγονων δασών ερυθρελάτης, λευκής ελάτης, βαλκανικής πεύκης και λευκόδερμης πεύκης, ορισμένα από τα οποία αποτελούσαν μοναδικά δάση με δέντρα ηλικίας έως και 300 ετών. Το σύνολο της βιοποικιλότητας που σχετιζόταν με αυτά τα δάση και εξαρτιόταν από την ακεραιότητα του τοπίου χάθηκε.

Το 2011, μια έρευνα που διέταξε η κυβέρνηση της Βουλγαρίας έδειξε ότι ο φορέας εκμετάλλευσης της χιονοδρομικής ζώνης χρησιμοποιεί μια περιοχή κατά 65% μεγαλύτερη από εκείνη που προβλέπει η σύμβαση παραχώρησης, χωρίς να καταβάλλει το αντίστοιχο αντίτιμο. Αυτό το εύρημα καταδεικνύει επίσης σοβαρές παραβιάσεις της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων της χιονοδρομικής ζώνης που πραγματοποιήθηκε το 2000. Ένα σημαντικό μέρος των υφιστάμενων εγκαταστάσεων είναι παράνομο, καθώς τα σχετικά έγγραφα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος δείχνουν ότι δεν διαθέτουν περιβαλλοντικές άδειες. Σε αυτές περιλαμβάνονται πέντε χιονοδρομικές πίστες, τέσσερις χιονοδρομικοί αναβατήρες, μια δεξαμενή τεχνητού χιονιού, ένα πεδίο βολής διάθλου και άλλες μικρότερες υποστηρικτικές υποδομές. Ωστόσο, η εταιρεία που χειρίζεται τις χιονοδρομικές ζώνες δεν έχει αντιμετωπίσει καμία συνέπεια για αυτές τις παραβιάσεις.

65%
Ο ΦΟΡΕΑΣ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΗΣ
ΖΩΝΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ
ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΤΑ
65% ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟ
ΕΚΕΙΝΗ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Η
ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

7%
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΠΕΚΤΑΘΟΥΝ
ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΛΥΨΟΥΝ 7% ΤΗΣ
ΕΚΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

Σύμφωνα με τον βουλγαρικό νόμο για τη βιοποικιλότητα, οι περιοχές Natura 2000 χαρακτηρίζονται επισήμως με εντολή του Υπουργού Περιβάλλοντος και Υδάτων. Η εντολή αυτή καθορίζει τη θεσμική κατοχύρωσή τους, το όνομά τους, το συνολικό εμβαδόν και τα ακριβή όριά τους, τα είδη άγριας ζωής και τους τύπους οικοτόπων που φιλοξενούν, τους στόχους διατήρησης, τον κατάλογο ακινήτων σε αυτές και τις απαγορεύσεις ή τους περιορισμούς δραστηριοτήτων που αντιτίθενται στους στόχους του χαρακτηρισμού της περιοχής. Παρότι η σύνταξη σχεδίων διαχείρισης δεν είναι υποχρεωτική για περιοχές Natura 2000, είναι υποχρεωτική για εθνικά πάρκα, οπότε και θεσπίζονται για μια περίοδο 10 ετών.

Αυτή τη στιγμή αυξάνονται οι πιέσεις για τη θέσπιση του νέου δεκαετούς σχεδίου διαχείρισης του πάρκου. Το σχέδιο επιτρέπει περαιτέρω έργα κατασκευών και την ανάπτυξη χιονοδρομικών περιοχών στο 7% της έκτασης του πάρκου αλλά και τη νομιμοποίηση όλων των παράνομων έργων μέσω μιας αλλαγής στη σύμβαση παραχώρησης. **Η πίεση για τη νομιμοποίηση των παράνομων έργων και υποδομών, καθώς και για το άνοιγμα νέων περιοχών σε αναπτυξιακά έργα θέτει σε κίνδυνο το παρθένο φυσικό περιβάλλον και τις οικοσυστημικές αξίες του βορειού τμήματος του πάρκου, καθώς και τον χαρακτηρισμό του ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.**

Στην έκθεση για την κατάσταση διατήρησης που καταρτίζει η επιτροπή της UNESCO για τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς από το 2016³⁰ αναγράφεται ότι: «η κλίμακα ορισμένων εκ των έργων που απαριθμούνται στην έκθεση, όπως η επέκταση του συστήματος δημιουργίας τεχνητού χιονιού, η ανακατασκευή ενός υφιστάμενου συρόμενου χιονοδρομικού αναβατήρα και η ανακατασκευή ενός σταθμού χιονοδρομικού αναβατήρα φαίνεται ότι είναι μεγάλη. Συνεπώς, οι σωρευτικές επιπτώσεις τους πρέπει να αξιολογηθούν προσεκτικά».

Αν και το προσχέδιο διαχείρισης βρίσκεται ακόμα υπό εξέταση από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Υδάτων, δεν έχει ξεκινήσει στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση ούτε διαδικασία δέουσας εκτίμησης. Σύμφωνα με τον βουλγαρικό νόμο για την προστασία του περιβάλλοντος και την οδηγία για τις στρατηγικές περιβαλλοντικές εκτιμήσεις (ΣΠΕ), οι ενέργειες αυτές πρέπει να γίνουν παράλληλα με την ανάπτυξη του σχεδίου. Επιπλέον, παρότι η προθεσμία για τον πλήρη χαρακτηρισμό των περιοχών Natura στη Βουλγαρία έληξε στα τέλη του 2014, ο χαρακτηρισμός της περιοχής και ο ορισμός των στόχων διατήρησης της περιοχής Natura 2000, εξακολουθεί να μην υφίσταται, σχεδόν δύο χρόνια μετά την προθεσμία. Υπάρχουν σημαντικά κενά στην εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση.

Το 2008, βουλγαρικές ΜΚΟ απέστειλαν καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με πολυάριθμες εγκαταστάσεις στη χιονοδρομική ζώνη Μπάνσκο, η οποία κατασκευάστηκε μετά το 2007. Καθώς η Βουλγαρία έγινε μέλος της ΕΕ μόλις τον Ιανουάριο του 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της κατασκευές που πραγματοποιήθηκαν πριν από αυτή την ημερομηνία. **Η Επιτροπή έκλεισε την υπόθεση τον Μάρτιο του 2013, επειδή «το προβλεπόμενο έργο δεν θα οδηγήσει σε σημαντικές αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, λόγω της μικρής κλίμακας του».** Η Επιτροπή δεν ζήτησε εκτίμηση των συνολικών σωρευτικών επιπτώσεων όλων των εγκαταστάσεων της χιονοδρομικής ζώνης στους φυσικούς οικοτόπους και τα είδη που προστατεύονται στο εθνικό πάρκο Πιρίν, η οποία ζητήθηκε από την επιτροπή για τα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO το 2011.

Στη συνέχεια, οι παλιές εγκαταστάσεις αντικαταστάθηκαν από καινούργιες υψηλότερης χωρητικότητας, οι οποίες έχουν μεγαλύτερες επιπτώσεις στο προστατευόμενο φυσικό περιβάλλον του πάρκου. Το 2010, επιπρόσθετες πληροφορίες στάλθηκαν στην Επιτροπή και οδήγησαν στην έναρξη μιας νέας πιλοτικής διαδικασίας (πιλοτική διαδικασία ΕΕ με κωδικό αναφοράς 6240/14/ENVI). Έξι χρόνια αργότερα, δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

Ακολουθήστε την παγκόσμια εκστρατεία του WWF για το Εθνικό Πάρκο Πιρίν:
makeyourmark.panda.org/pirin

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει:

- Να διασφαλίσει ότι δεν θα χορηγηθούν ευρωπαϊκοί πόροι σε ένα σχέδιο που θα οδηγούσε στην περαιτέρω καταστροφή αυτής της μοναδικής περιοχής (καθώς η σύνταξη του σχεδίου διαχείρισης θα χρηματοδοτηθεί από την Επιτροπή μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Περιβάλλον».)
- Να διασφαλίσει ότι θα διεξαχθούν πλήρης στρατηγική περιβαλλοντική και δέουσα εκτίμηση. Αυτές πρέπει να εγγυώνται ότι, αφού ληφθούν υπόψη όλοι οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι και οι συσσωρευτικές επιπτώσεις, το σχέδιο διαχείρισης δεν θα οδηγήσει σε περαιτέρω καταστροφή και απώλεια της βιοποικιλότητας, αλλά ότι το Πιρίν θα τελεί υπό καθεστώς επαρκούς προστασίας και ορθής διαχείρισης.

Η βουλγαρική κυβέρνηση πρέπει:

- να θεσπίσει επείγοντως στόχους διατήρησης για το Πιρίν και να αντιμετωπίσει τα παράνομα έργα που έχουν λάβει χώρα στο παρελθόν.

ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΑ ΟΡΗ ΤΑΡΚΟΥ

Η διαχείριση των μισών σχεδόν περιοχών Natura 2000 της Ρουμανίας πραγματοποιείται από ΜΚΟ. Οι τρέχουσες διαδικασίες αδειοδότησης για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε περιοχές Natura 2000 δεν ακολουθούνται με διαφάνεια, όπως δείχνει η έγκριση νέων έργων παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας στα όρη Ταρκού. Οι διαχειριστές των περιοχών που είναι ΜΚΟ δεν απολαμβάνουν το νομικό καθεστώς και την προστασία που έχουν οι δημόσιες αρχές και χρειάζονται τεχνική και οικονομική υποστήριξη για την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης για τις εν λόγω περιοχές. Μέχρι και τον Δεκέμβριο 2016, οι μισές περίπου περιοχές Natura 2000 της Ρουμανίας δεν διέθεταν εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισης.

© ΡΟΛΑΝΔ ΕΥΒΛ

Οι περιοχές Natura 2000 στα όρη Ταρκού αποτελούν μέρος του μεγαλύτερου άθικτου δάσους στην εύκρατη ζώνη της Ευρώπης.

**Η ΤΟΠΙΚΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΑΡΧΗ ΕΞΕΔΩΣΕ ΑΔΕΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΡΙΑ ΜΙΚΡΑ
ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΚΑΙ ΕΝΑ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ**

Τα όρη Ταρκού σχηματίζουν ένα σύμπλεγμα ως επί το πλείστον παρθένων οικοσυστημάτων με εκπληκτική βιοποικιλότητα και πολύ λίγους ανθρώπινους οικισμούς. Το 2010, περισσότερα από 10.000 εκτάρια παρθένων και σχεδόν παρθένων δασών τα οποία δεν προστατεύονται νομικά χαρακτηρίστηκαν ως περιοχή Natura 2000. Μαζί με τα γειτονικά εθνικά πάρκα, ήδη σχηματίζεται το μεγαλύτερο τοπίο άθικτου δάσους στην εύκρατη ζώνη της Ευρώπης: την περιοχή Retezat-Godeanu-Tarcu-Cernei, η οποία παρέχει ένα ενδιαίτημα για εμβληματικά είδη όπως λύκοι, αρκούδες και βίσονες, οι οποίοι επανεισήχθηκαν πρόσφατα.

Η περιοχή χαρακτηρίστηκε επισήμως ως περιοχή Natura 2000 το 2007. Τον Μάρτιο του 2010, η διαχείριση της περιοχής παραχωρήθηκε στη μη κερδοσκοπική οργάνωση Altitudine Association, η οποία υπέβαλε προς έγκριση ένα προσχέδιο διαχείρισης στο Υπουργείο Περιβάλλοντος της Ρουμανίας το 2013. Η υποβολή έγινε μετά το πέρας της συμφωνημένης ημερομηνίας και το Υπουργείο προχώρησε στην αμφιλεγόμενη ενέργεια ακύρωσης της σύμβασης με την οργάνωση, παρότι την ίδια στιγμή εκατοντάδες περιοχές Natura 2000 λειτουργούσαν χωρίς σχέδια διαχείρισης. Από τότε, μολονότι υπεύθυνη για την περιοχή είναι η περιβαλλοντική υπηρεσία του διοικητικού διαμερίσματος Caras Severin, δεν έχει σημειωθεί πρόοδος στη δημιουργία σχεδίου διαχείρισης.

Αμέσως αφού ακυρώθηκε η σύμβαση της ΜΚΟ, η τοπική περιβαλλοντική υπηρεσία εξέδωσε άδειες για τρία μικρά υδροηλεκτρικά έργα και ένα χιονοδρομικό κέντρο εντός της προστατευόμενης περιοχής. **Οι άδειες για τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς ήταν αντίθετες με τα μέτρα που είχαν καθοριστεί στην έκθεση στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης της εθνικής ενεργειακής στρατηγικής, η οποία απαγορεύει ρητώς την ανάπτυξη μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000 που έχουν χαρακτηριστεί για την προστασία ειδών ψαριών, ποταμοκαρβίδας και βίδρας.** Ευτυχώς, όταν το WWF και άλλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ έφεραν αυτές τις υποθέσεις³¹ ενώπιον του ρουμανικού δικαστηρίου, οι άδειες υποδομών ακυρώθηκαν. Το πρόβλημα με την ανάπτυξη μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών³² είναι ευρέως διαδε-

**ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟ
ΤΙΣ ΜΙΣΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
NATURA 2000
ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ
ΔΕΝ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ
ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΑ ΣΧΕΔΙΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**

δομένο στη Ρουμανία. Τον Μάιο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει (2015/4036) κατά της Ρουμανίας για τη συνεχή παραβίαση της οδηγίας για τους οικοτόπους, λόγω της παράνομης κατασκευής μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε διάφορους ποταμούς σε περιοχές Natura 2000 στα Καρπάθια, συμπεριλαμβανομένων των ορέων Ταρκού. Η κίνηση της διαδικασίας πραγματοποιήθηκε ενάμιση χρόνο μετά την υποβολή από το WWF δύο επίσημων γνωστοποιήσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προειδοποιώντας για σειρά παραβιάσεων της ευρωπαϊκής και της εθνικής νομοθεσίας για τα ύδατα και τη βιοποικιλότητα.

Μείζον μέρος του προβλήματος είναι ο τρόπος με τον οποίο εκδίδονται οι άδειες έργων. Υπό τις τρέχουσες διαδικασίες και την ισχύουσα νομοθεσία, οι φορείς ανάπτυξης σχεδίων πρέπει να υποβάλλουν απευθείας αίτηση προς έγκριση στους διαχειριστές της περιοχής. Αυτός ο μηχανισμός ασκεί σημαντική πίεση στους διαχειριστές, (οι οποίοι στις μισές σχεδόν περιοχές Natura 2000 της Ρουμανίας είναι ΜΚΟ), να αποδέχονται νέα έργα υποδομών. Πολλοί έχουν έρθει αντιμέτωποι με απειλές και εκφοβισμό. Οι ΜΚΟ είναι ιδιαίτερα εύάλωτες, καθώς δεν απολαμβάνουν το νομικό και θεσμικό καθεστώς των κρατικών αρχών, ούτε διαθέτουν νομική προστασία κατά πιέσεων από αναπτυξιακούς φορείς.

Μια πιθανή λύση θα ήταν να λαμβάνουν οι δικαιούχοι των έργων όλες τις άδειες από τις αρμόδιες κρατικές αρχές, αποφεύγοντας έτσι την απευθείας επαφή με τους διαχειριστές των περιοχών Natura 2000. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι ο επενδυτής επικοινωνεί με την περιβαλλοντική υπηρεσία για να λάβει την άδεια και στη συνέχεια η υπηρεσία ζητάει γνωστοποίηση έγκρισης ή μη έγκρισης από τον διαχειριστή της περιοχής πριν εκδώσει την τελική απόφαση περί έγκρισης ή απόρριψης της άδειας. Για όλους τους διαχειριστές των περιοχών Natura 2000 πρέπει να ισχύουν παρόμοιοι κανόνες, ανεξαρτήτως του αν είναι δημόσιες αρχές, ιδιωτικές εταιρείες ή μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

Επιπλέον, η έλλειψη σχεδίων διαχείρισης αποτελεί συστημικό πρόβλημα, καθώς περισσότερες από τις μισές περιοχές Natura 2000 της Ρουμανίας δεν διαθέτουν εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισης. Η διαδικασία έγκρισης είναι πολύ αργή και υπάρχουν περιπτώσεις όπου σχέδια διαχείρισης εγκρίθηκαν μόνο ύστερα από χρόνια αγώνων με την εσωτερική κρατική γραφειοκρατία. Αυτή η κατάσταση παρεμποδίζει τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000.

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

Η κυβέρνηση της Ρουμανίας πρέπει:

- Να αλλάξει τις διαδικασίες και την εθνική νομοθεσία για την έκδοση αδειών αναπτυξιακών έργων εντός των περιοχών Natura 2000, ώστε να αποφευχθεί η απευθείας άσκηση πιέσεων και εκφοβισμού από τους δικαιούχους έργων στους διαχειριστές των περιοχών.
- Να βελτιώσει τις εθνικές διαδικασίες που αφορούν στην εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τη δέουσα εκτίμηση.
- Να παρέχει τεχνική και οικονομική στήριξη στους διαχειριστές, ώστε να καλύπτονται επαρκώς οι ανάγκες διαχείρισης των περιοχών.
- Να προωθεί τον εποικοδομητικό διάλογο ανάμεσα στην κεντρική περιβαλλοντική υπηρεσία και τους διαχειριστές των περιοχών Natura 2000, ώστε να διασφαλίζεται η επιτυχής διαχείριση και προστασία.

ΧΕΛΩΝΑ ΚΑΡΕΤΑ: Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΑΠΟΚΡΥΠΤΕΙ ΤΙΣ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Παρότι η κατάσταση διατήρησης της θαλάσσιας χελώνας καρέτα στη Μεσόγειο βελτιώνεται, δεν συμβαίνει το ίδιο στην Ελλάδα, όπου συναντώνται οι σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας. Χάρη στην οδηγία για τους οικοτόπους, όλες οι σημαντικές παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας στην Ελλάδα έχουν χαρακτηριστεί ως περιοχές Natura 2000. Ωστόσο, ο χαρακτηρισμός είναι ατελής: δεν έχουν καθοριστεί ούτε στόχοι διατήρησης ούτε μέτρα διαχείρισης. Η Ελλάδα πρέπει να επισπεύσει επείγοντως την εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους, ώστε να διασφαλίσει την αποτελεσματική προστασία της χελώνας καρέτα.

© CHARIKLEA MINOTOU

Η θαλάσσια χελώνα καρέτα στην Ελλάδα

60%
Η ΕΛΛΑΔΑ ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ
ΠΕΡΙΠΟΥ ΤΟ 60% ΤΩΝ
ΦΩΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ
ΧΕΛΩΝΑΣ ΚΑΡΕΤΑ

Το 2015, η θαλάσσια χελώνα καρέτα (*Caretta caretta*) επανεκτιμήθηκε ως Τρωτό είδος στον κόκκινο κατάλογο των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (IUCN)³³, μετά την κατηγοριοποίηση της ως Κινδυνεύον είδος για 20 σχεδόν χρόνια, ενώ ο υποπληθυσμός της στη Μεσόγειο εκτιμάται ως Μειωμένου ενδιαφέροντος. Η συνολική αύξηση του πλήθους των φωλιών τα τελευταία 20-30 χρόνια έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο σε αυτή την αναβάθμιση. Ωστόσο, η αναβάθμιση του είδους στην κατάταξη συνοδεύεται από έναν σημαντικό περιορισμό: το είδος «θεωρείται τελείως εξαρτώμενο από ενέργειες διατήρησης», που σημαίνει ότι η επιβίωσή του εξαρτάται από συνεχείς παρεμβάσεις προστασίας και διαχείρισης.

Παρότι οι συνολικές τάσεις για τη χελώνα στη Μεσόγειο είναι θετικές, τα στοιχεία που προέρχονται από την Ελλάδα, η οποία φιλοξενεί περίπου το 60% των φωλιών της θαλάσσιας χελώνας καρέτα, δείχνουν ότι τα τελευταία 30 χρόνια, έχει υπάρξει ελάχιστη, και πιθανότατα αρνητική, μεταβολή του πλήθους των φωλιών. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί ο Κυπαρισσιακός κόλπος: η δεύτερη πιο σημαντική περιοχή της Μεσογείου όπου φωλεοποιεί η χελώνα καρέτα. Συνεπώς, δεν αποτελεί έκπληξη ότι η κατάσταση διατήρησης της χελώνας καρέτα στην Ελλάδα συνεχίζει να εκτιμάται ως δυσμενής-κακή, βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Η θαλάσσια χελώνα καρέτα αναφερόταν ως προστατευόμενο είδος σε εθνικό επίπεδο ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, αλλά οι περιοχές ωοτοκίας συμπεριλήφθηκαν σε καθεστώς προστασίας μόνο μετά την ενσωμάτωση της οδηγίας για τους οικοτόπους στο εθνικό δίκαιο στο τέλος της δεκαετίας του 1990. Σήμερα, όλες οι σημαντικές παραλίες ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας στην Ελλάδα έχουν χαρακτηριστεί, πλήρως ή εν μέρει, ως περιοχές Natura 2000, συμπεριλαμβανομένων των δύο σημαντικότερων περιοχών: του κόλπου του Λαγανά στη Ζάκυνθο και του Κυπαρισσιακού κόλπου στην Πελοπόννησο, όπου συναντάται το 60% των φωλιών.

Παρόλο που όλες οι περιοχές Natura 2000, μεταξύ των οποίων και οι σημαντικές παραλίες ωτοκίας της χελώνας καρέτα θεσπίστηκαν ως ειδικές ζώνες διατήρησης (ΕΖΔ) το 2011, βάσει του ελληνικού νόμου για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, ο χαρακτηρισμός παραμένει ατελής. Οι απαραίτητοι στόχοι διατήρησης και τα μέτρα διαχείρισης απουσιάζουν ακόμη, πολύ μετά την έλευση της νομικά ορισμένης προθεσμίας (2012). Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας³⁴.

Προστασία της θαλάσσιας χελώνας καρέτα στη Ζάκυνθο

Χάρη σε πιέσεις και στήριξη από ΜΚΟ και την κίνηση μιας υπόθεσης επί παραβάσει κατά της Ελλάδας εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και εν τέλει μια απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημιουργήθηκε το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο της Ζακύνθου. Η ενέργεια αυτή θα έπρεπε να επανενθυγραμμίσει τις τουριστικές και αναπτυξιακές προτεραιότητες προς πιο βιώσιμες και ολοκληρωμένες λύσεις, προστατεύοντας έτσι τις σημαντικές παραλίες ωτοκίας της χελώνας στον κόλπο του Λαγανά από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη. Ωστόσο, ενώ τα παραπάνω αποτελούν ένα σημαντικό ορόσημο για την προστασία της φύσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, η εφαρμογή των μέτρων προστασίας και διαχείρισης παραμένει ανεπαρκής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά την κατάσταση στη Ζάκυνθο και να επιβάλει την ορθή εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Το νησί της Ζακύνθου στο Ιόνιο πέλαγος είναι ένας από τους δημοφιλέστερους προορισμούς μαζικού τουρισμού στην Ευρώπη. Παράλληλα φιλοξενεί τις πιο σημαντικές περιοχές ωτοκίας για τις χελώνες καρέτα στη Μεσόγειο. Η ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη στην ακτή του κόλπου του Λαγανά μείωσε δραστικά τις παραλίες που ήταν διαθέσιμες για τη φώλεοποίηση της χελώνας καρέτα κατά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990. Επιπλέον, το εθνικό νομικό καθεστώς προστασίας των χελωνών εκείνη την περίοδο δεν ήταν επαρκές για να σταματήσει τη βίαιη εισβολή από ομπρέλες, έπιπλα παραλίας, μπαρ, εστιατόρια, σημεία αγκυροβόλησης πλοίων, δυνατά φώτα και θόρυβο.

Η οδηγία για τους οικοτόπους, η οποία επιβάλλει ένα ισχυρό νομικό καθεστώς προστασίας της χελώνας καρέτα και του ενδιαφέροντός της, οδήγησε σε ορόσημο διατήρησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο:

- Το 1994, για τη διατήρηση και την προστασία του είδους, το WWF οργάνωσε μια ευρωπαϊκή εκστρατεία: συγκέντρωσε πόρους από ιδιωτικές δωρεές και στήριξη από την ΕΕ ώστε να αποκτήσει τα 32,6 εκτάρια γης που περιβάλλουν την παραλία Σεκάνια, τη σημαντικότερη παραλία ωτοκίας της χελώνας καρέτα στη Μεσόγειο, η οποία φιλοξενεί 500-1.000 φωλιές ετησίως.
- Παρότι ο πυρήνας που αποτελούν τα Σεκάνια προστατεύτηκε, οι πιέσεις συνεχίστηκαν. Ύστερα από πρωτοβουλία περιβαλλοντικών ΜΚΟ (MEDASSET, ΑΡΧΕΛΩΝ και WWF Ελλάς), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ελλάδας και το 2002 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) καταδίκασε την Ελλάδα για τη μη υιοθέτηση και εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος αυστηρής προστασίας της θαλάσσιας χελώνας στη Ζάκυνθο³⁵.
- Εν μέσω εντεινόμενων πιέσεων και της αναπόφευκτης καταδίκης της στο ΔΕΕ, η Ελλάδα ίδρυσε το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου – το πρώτο εθνικό πάρκο με λειτουργικό φορέα διαχείρισης που ιδρύθηκε στην Ελλάδα.

Το προεδρικό διάταγμα για την ίδρυση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου στόχευε στην εξισορρόπηση των απαιτήσεων προστασίας και των τουριστικών προτεραιοτήτων, μέσω του χαρακτηρισμού ζωνών προστασίας και του καθορισμού μέτρων διαχείρισης. Ωστόσο, η εφαρμογή του συνεχίζει να αποτελεί πρόκληση. Δύο χρόνια μετά την απόφαση του ΔΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άνοιξε εκ νέου τον φάκελο της Ζακύνθου λόγω ατελούς συμμόρφωσης με την απόφαση του ΔΕΕ. Αν και η υπόθεση αρχειοθετήθηκε το 2007, η Επιτροπή εξακολουθεί να βρίσκεται σε επιφυλακή όσον αφορά την κατάσταση στη Ζάκυνθο, επειδή η όποια πρόοδος σημειώνεται δεν είναι καθόλου βέβαιη ούτε σταθερή.

1994

ΤΟ WWF ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ
ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΝΑ
ΑΠΟΚΤΗΣΕΙ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ
ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ
ΤΩΝ ΣΕΚΑΝΙΩΝ, ΤΗΝ ΠΙΟ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ
ΩΤΟΚΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

2002

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ
ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΜΗ
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΥΣΤΗΡΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΧΕΛΩΝΑ ΚΑΡΕΤΑ

Οι φωλιές της χελώνας καρέτα στην Ελλάδα .

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

Για να εφαρμοστεί πλήρως η οδηγία για τους οικοτόπους, η Ελλάδα πρέπει άμεσα:

- Να υιοθετήσει και να εφαρμόσει ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο διαχείρισης για ολόκληρη την περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, με σαφείς στόχους διατήρησης και μέτρα διαχείρισης.
- Να διακόψει την παράνομη λειτουργία καταστημάτων και παραλιακών επιχειρήσεων στην παραλία της Δάφνης και να εφαρμόσει την ισχύουσα νομοθεσία αναφορικά με παράνομα κτίρια σε παράκτιες προστατευόμενες περιοχές.
- Να συμμορφωθεί με την απόφαση του ΔΕΕ 2014 και να σταματήσει την παράνομη λειτουργία του δυσλειτουργικού χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων που απειλεί τις παραλίες φωλεοποίησης Καλαμάκι και Σεκάνια, και να αποκαταστήσει την περιοχή που επηρεάζεται.
- Να διασφαλίσει τη σταθερή και συνεχή λειτουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση και προσωπικό, καθώς και την εφαρμογή δραστηριοτήτων διαχείρισης.
- Να εξασφαλίσει την αδιατάρακτη και συνεχή ετήσια παρακολούθηση και εποπτεία.
- Να παρέχει φύλαξη, ειδικά κατά την περίοδο φωλεοποίησης, στις παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Για να στηριχθεί η προστασία της Ζακύνθου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει:

- Να παρακολουθεί προσεκτικά την κατάσταση στη Ζάκυνθο.
- Να επιβάλει τη δέουσα εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους, εξετάζοντας την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης και φύλαξης στη Ζάκυνθο.

ΚΕΝΑ ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΘΕΤΟΥΝ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΟΥΣ ΠΟΤΑΜΟΥΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Η Βουλγαρία επέβαλε απαγόρευση της ανάπτυξης μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000. Ωστόσο, υπάρχουν πάρα πολλά κενά στη νομοθεσία, η οποία δεν εφαρμόζεται σωστά, θέτοντας σε κίνδυνο πολύτιμα ποτάμια είδη και οικοτόπους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να δράσει γρήγορα και να εκκινήσει διαδικασία επί παραβάσει, ώστε να διασφαλίσει ότι οι οδηγίες για τη φύση εφαρμόζονται σωστά. Η κυβέρνηση της Βουλγαρίας πρέπει να επιβάλει την απαγόρευση της παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας σε περιοχές Natura 2000 και να κλείσει οποιαδήποτε τυχόν κενά στη νομοθεσία.

© VADIM PETKOV

Ο ποταμός Γιάντρα αποτελεί έναν από τους πιο άθικτους ποταμούς της Βουλγαρίας.

**ΣΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΓΙΑΝΤΡΑ
ΑΠΑΝΤΟΥΝ 19 ΤΥΠΟΥΣ
ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ, 17 ΕΙΔΗ
ΨΑΡΙΩΝ, 12 ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ,
8 ΑΜΦΙΒΙΑ ΚΑΙ ΕΡΠΕΤΑ
ΚΑΙ 9 ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ**

Ο ποταμός Γιάντρα αποτελεί παραπόταμο του Δούναβη και έναν από τους πιο άθικτους ποταμούς της βόρειας Βουλγαρίας. Η περιοχή Natura 2000 του ποταμού Γιάντρα (Reka Yantra) αποτελεί μια πολύ σημαντική περιοχή για την προστασία τυπικών ποτάμιων οικοσυστημάτων, στα οποία περιλαμβάνονται δάση σε πεδιάδες κατάκλυσης, παλαιές κοίτες ποταμών (ευτροφικές λίμνες), αμυροί λειμώνες, παρόχθια δάση και πολλά υδρόβια φυτά. Συνολικά, φιλοξενεί 19 τύπους οικοτόπων, στους οποίους διαβιούν 17 είδη ψαριών, 12 είδη θηλαστικών, συμπεριλαμβανομένης της ευρωπαϊκής ενυδρίδας (βίδρας), 8 είδη αμφιβίων και ερπετών και 9 είδη ασπόνδυλων, που προστατεύονται από την οδηγία για τους οικοτόπους.

Μια μελέτη που εκπονήθηκε από το WWF το 2006 έδειξε ότι ένα υφιστάμενο εμπόδιο στον ποταμό Γιάντρα λειτουργεί ως εμπόδιο μετανάστευσης, χωρίζοντας τον ποταμό σε δύο τμήματα, το καθένα με διαφορετικά σύνολα ειδών ψαριών³⁶. Μεταγενέστερες μελέτες (2015) αναγνώρισαν άλλο ένα εμπόδιο που φέρει παρόμοιες επιπτώσεις. Οποιαδήποτε επιπλέον κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών θα αυξανε τις υφιστάμενες επιπτώσεις.

Το 2010 απορρίφθηκε μια πρόταση για την κατασκευή ενός νέου υδροηλεκτρικού σταθμού στην περιοχή, χάρη στην ισχύουσα απαγόρευση κατασκευής μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000 και τις διαμαρτυρίες του WWF Βουλγαρίας, τοπικών ψαράδων και κατοίκων της περιοχής. Η απόρριψη αυτή συνέβη δύο χρόνια μετά την έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ποταμού Γιάντρα ως περιοχή Natura 2000 και αποτέλεσε ένα από τα πρώτα παραδείγματα όπου ο χαρακτηρισμός Natura 2000 διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην προστασία μιας περιοχής η οποία δεν είχε χαρακτηριστεί ως εθνικά προστατευόμενη. Μια δεύτερη απόπειρα κατασκευής ενός μικρού υδροηλεκτρικού σταθμού στην ίδια τοποθεσία απορρίφθηκε ξανά το 2013.

Ωστόσο, τον Φεβρουάριο του 2016, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων της Βουλγαρίας δημοσίευσε προσχέδιο εντολής χαρακτηρισμού για τον ποταμό Γιάντρα. Σύμφωνα με τους περιορισμούς του σχεδίου διαχείρισης της λεκάνης απορροής και του

νόμου για τα ύδατα, το προσχέδιο περιλαμβάνει απαγόρευση της κατασκευής μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών. Ωστόσο, περιλαμβάνει και μια εξαίρεση όσον αφορά έργα για τα οποία είχε ήδη ξεκινήσει κάποια διαδικασία εκτίμησης επιπτώσεων ή συμφωνίας, πρόβλεψη που μπορεί να αποτελέσει νομικό κενό. Το WWF Βουλγαρίας καλεί το υπουργείο να διαγράψει αυτή την εξαίρεση και να εγκρίνει έργα μόνο σε περιπτώσεις όπου οι άδειες κατασκευής έχουν ήδη γίνει αποδεκτές από περιβαλλοντικές αρχές, ακολουθώντας ορθές διαδικασίες εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ
ΔΟΥΝΑΒΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΙ
ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ
ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ
ΣΤΑΘΜΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
NATURA 2000

Μικροί υδροηλεκτρικοί σταθμοί στη Βουλγαρία

Η ανάπτυξη υδροηλεκτρικής ενέργειας έχει αποδεδειγμένα αρνητικές συνέπειες στα ποτάμια της Βουλγαρίας,³⁷ όπως μειωμένη παροχή υδάτων, δημιουργία εμποδίων στη μετανάστευση ειδών, διατάραξη της ισορροπίας ιζημάτων και καταστροφή παρόχθιων οικοτόπων. Οι επιπτώσεις των 250 μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών που βρίσκονται σε λειτουργία επηρεάζουν απευθείας πολλούς από τους ποταμούς σε περιοχές Natura 2000 ενώ οι συσσωρευτικές επιπτώσεις στη διασύνδεση των περιοχών είναι σημαντικές. **Εάν υλοποιηθούν τα έργα που βρίσκονται σε φάση σχεδιασμού, ο αριθμός των σταθμών θα διπλασιαστεί.** Αυτές οι συσσωρευτικές αρνητικές επιπτώσεις που αφορούν συγκεκριμένες περιπτώσεις έχουν αναγνωριστεί από τις στρατηγικές περιβαλλοντικές εκτιμήσεις τόσο του εθνικού σχεδίου δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όσο και των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού. **Οι εκτιμήσεις κατέληξαν ότι η κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών δεν πρέπει να επιτραπεί σε περιοχές Natura 2000.**

Ως αποτέλεσμα, το σχέδιο διαχείρισης της λεκάνης απορροής του Δούναβη το 2010 συμπεριλάμβανε απαγόρευση της κατασκευής υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000, προστατεύοντας έτσι ποτάμια είδη και οικοτόπους. Αυτή η απαγόρευση συμπεριλήφθηκε επίσης στον νόμο για τα ύδατα του 2010. Ενόψει των τεράστιων πιέσεων που ασκούν τα υδροηλεκτρικά φράγματα σε περιοχές Natura 2000, η απαγόρευση αυτή αποτέλεσε μια πολύ θετική εξέλιξη.

Ωστόσο, οι εθνικές αρχές παραβιάζουν συστηματικά τις διατάξεις των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού και τις στρατηγικές περιβαλλοντικές εκτιμήσεις τους που αφορούν στον σχεδιασμό, την έγκριση, την κατασκευή και τη λειτουργία μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών. Αυτό συνεπάγεται την ταυτόχρονη παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας [ειδικά της οδηγίας για τους οικοτόπους, την οδηγία για τις στρατηγικές περιβαλλοντικές εκτιμήσεις (ΣΠΕ) και την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα] και των εθνικών στρατηγικών εγγράφων, τα οποία θεσπίστηκαν σύμφωνα με τις εν λόγω οδηγίες. Εν όψει αυτών των παραβιάσεων, το WWF Βουλγαρίας και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς υπέβαλαν από κοινού καταγγελία³⁸ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2015 σχετικά με τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα που επηρεάζουν ποταμούς σε περιοχές Natura 2000. Έως τώρα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει απαντήσει στην καταγγελία.

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει και να ερευνήσει τις παραβιάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας όσον αφορά στον σχεδιασμό, την έγκριση, την κατασκευή και τη λειτουργία μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000 στη Βουλγαρία.
- Η Βουλγαρία πρέπει να τηρήσει την απαγόρευση της κατασκευής υδροηλεκτρικών σταθμών σε περιοχές Natura 2000, όπως περιγράφεται στον νόμο για τα ύδατα του 2010 και το σχέδιο διαχείρισης της λεκάνης απορροής του ποταμού Δούναβη, καθώς και να διασφαλίσει ότι η απαγόρευση θα ενσωματωθεί στα αναθεωρημένα σχέδια διαχείρισης της λεκάνης απορροής του ποταμού.

ΡΗΧΕΣ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΜΜΟΣΥΡΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΤΟΓΓΕΡ ΜΠΑΝΚ

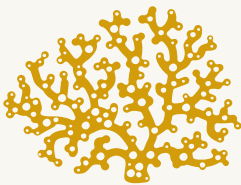
Οι αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπανκ βρίσκονται στην κεντρική περιοχή της Βόρειας Θάλασσας. Φιλοξενεί μοναδικά θαλάσσια είδη, στα οποία περιλαμβάνονται κοράλλια, οστρακοειδή, αναπαραγώμενα ψάρια, θαλασσοπούλια και κητώδη. Ύστερα από χρόνια συζητήσεων, οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ολλανδίας και της Γερμανίας έχουν προτείνει την αποτελεσματική προστασία μόνο του 5% των αμμοσύρσεων του Ντόγγερ Μπανκ, αφήνοντας 95% αυτής της θαλάσσιας περιοχής Natura 2000 ενάλωτη σε καταστροφικές ανθρωπογενείς επιπτώσεις. Το WWF καλεί τα ενδιαφερόμενα κράτη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αυξήσουν δραστικά το επίπεδο προστασίας, ώστε να προστατευτεί επαρκώς η θαλάσσια ζωή στο Ντόγγερ Μπανκ.

© KSL

Κοράλλι στο βυθό του Ντόγγερ Μπάνκ

**Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΥΝΤΗΡΕΙ
ΜΕΓΑΛΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΑΠΟ
ΤΟ ΜΑΛΑΚΟ ΚΟΡΑΛΛΙ
«ΤΑ ΔΑΧΤΥΛΑ ΤΟΥ
ΝΕΚΡΟΥ» ΜΕΧΡΙ
ΤΟΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ
ΚΑΛΚΑΝΟΒΑΤΟ.**

Οι αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπάνκ αποκαλούνται συχνά οικολογική καρδιά της Βόρειας Θάλασσας, καθώς βρίσκονται στο κέντρο της Βόρειας Θάλασσας και καλύπτουν μια περιοχή περίπου 25.000 χμ² και εκτείνονται στα υπεράκτια ύδατα του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ολλανδίας και της Γερμανίας. Είναι μια εξαιρετικά παραγωγική περιοχή που συντηρεί μια μεγάλη ποικιλία θαλάσσιας άγριας ζωής, από το κοράλλι (*Alcyonium digitatum*) μέχρι τον απειλούμενο καλκανόβατο. Λειτουργεί ως περιοχή αναπαραγωγής για το ταούκι, το φασι Αντλαντικού, τον μπακαλιάρo και το αμμόγελο, ενώ παράλληλα αποτελεί κομβικό σημείο και μείζων περιοχή τροφοληψίας για θαλασσοπούλια, φώκιες και μικρά κητώδη, όπως οι φώκαινες και οι ρυγχοφάλοινες.

Οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ολλανδίας και της Γερμανίας, αναγνωρίζοντας τη σημασία του Ντόγγερ Μπάνκ, έχουν χαρακτηρίσει περιοχές Natura 2000 βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους στα χωρικά τους ύδατα, δημιουργώντας ένα σύμπλεγμα γειτονικών θαλάσσια προστατευόμενων περιοχών (ΘΠΠ) που συναντάται μόνο στη Βόρεια Θάλασσα. **Οι κυβερνήσεις συμφωνούν ότι οι αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπάνκ και η βιοποικιλότητά του βρίσκονται σε δυσμενή κατάσταση ύστερα από αιώνες υποβάθμισης και ότι χρειάζεται να αποκατασταθούν.** Συνεπώς, ο στόχος διατήρησης είναι η αποκατάσταση αυτού του οικοτόπου. Επιπλέον, η κυβέρνηση της Γερμανίας έχει προτείνει τη διατήρηση και την αποκατάσταση της φώκαινας και της κοινής φώκιας, καθώς και των φυσικών ενδιαιτημάτων τους σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης. Η κυβέρνηση της Ολλανδίας έχει επίσης χαρακτηρίσει το Ντόγγερ Μπάνκ λόγω της ύπαρξης ειδών προτεραιότητας: της φώκαινας, της κοινής φώκιας και της γκριζας φώκιας.

Ένα από τα σημαντικότερα αίτια της υποβάθμισης είναι η αλιεία με καταστροφικά συρόμενα αλιευτικά εργαλεία βυθού, η οποία έχει οδηγήσει σε μια μεταβολή της ισορροπίας εντός των βιοκοινοτήτων, ώστε να επωφελούνται βραχύβια είδη, εις βάρος ευάλωτων, μακρόβιων ειδών, όπως η αχιβάδα (*Arctica islandica*). Η αχιβάδα μπορεί να φτάσει ηλικία μεγαλύτερη των 500 ετών, καθιστώντας την το μακροβιότερο ζώο που γνωρίζει ο άνθρωπος. Για να αποκατασταθεί η ισορροπία της βιοποικιλότητας στο Ντόγγερ Μπάνκ,

**Η ΑΛΙΕΙΑ ΜΕ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΑ
ΣΥΡΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ
ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ
ΑΙΤΙΑ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ**

είναι απαραίτητο να απομακρυνθούν οι ανθρωπογενείς επιπτώσεις που προκαλούνται από καταστροφικές αλιευτικές δραστηριότητες.

Από την έναρξη των διαπραγματεύσεων ανάμεσα στα κράτη μέλη και τους εμπλεκόμενους φορείς για τη μείωση του αλιευτικού αποτυπώματος στις αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπανκ το 2011, το επίπεδο των φιλοδοξιών για την προστασία αυτής της περιοχής έχει μειωθεί δραστικά. Αρχικά, υπήρχε η πρόθεση να απαγορευτεί στη μισή περιοχή η αλιεία με δοκό και μηχανότρατα βυθού, καθώς και με κάθε άλλο είδος κινητού αλιευτικού εργαλείου που έρχεται σε επαφή με τον πυθμένα, όπως ο δανέζικος γρίπος και άλλα είδη γρίπων, ώστε να προστατεύονται οι αμμοσύρσεις από περαιτέρω όχληση και να επιτραπεί η ανάκαμψη του οικοτόπου και της βενθικής ζωής. Αυτές οι «ζώνες διαχείρισης» στη συνέχεια μειώθηκαν στο ένα τρίτο των περιοχών Natura 2000 ως συμβιβασμός κατά τη διαδικασία διαλόγου με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Επιπλέον, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου έχει ήδη εγκρίνει την ανάπτυξη ενός μεγάλης κλίμακας συγκροτήματος ανεμογεννητριών εντός των δικών της ζωνών διαχείρισής. Η κυβέρνηση της Ολλανδίας πιθανώς να εξετάζει και αυτή την κατασκευή ανεμογεννητριών σε μεγάλη κλίμακα.

Την τελευταία στιγμή, ύστερα από χρόνια διαπραγματεύσεων, οι κυβερνήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ολλανδίας πρότειναν να κρατήσουν τις ζώνες διαχείρισής τους ανοιχτές στην αλιεία με δανέζικο γρίπο και άλλα είδη γρίπων: τεχνικές που προκαλούν παρεμπόδιση αλιείας καρχαριών, κοραλλιών ψυχρών υδάτων και άλλων βενθικών ειδών και πιθανά άλλες μορφές επιπτώσεων στον πυθμένα. Η επιστημονική έρευνα δεν έχει ακόμα αποκλείσει το ενδεχόμενο βλαβερών επιπτώσεων στον οικοτόπο.

Μόνο η ζώνη διαχείρισης της γερμανικής περιοχής Natura 2000 φαίνεται να παραμένει κλειστή σε κάθε τύπο κινούμενου αλιευτικού εργαλείου που έρχεται σε επαφή με τον πυθμένα, συμπεριλαμβανομένων των δανέζικων διχτύων και άλλων ειδών γρίπων. Αυτό σημαίνει ότι μόλις 5% της συνολικής έκτασης των περιοχών Natura 2000 στο Ντόγγερ Μπανκ θα προστατεύονται πλήρως από καταστροφικά αλιευτικά εργαλεία, ώστε να επιτραπεί η ανάκαμψη του πυθμένα και της θαλάσσιας ζωής που φιλοξενεί.

Τα τρέχοντα σχέδια για την προστασία του Ντόγγερ Μπανκ είναι αποτέλεσμα πολιτικού συμβιβασμού και δεν βασίζονται σε επαρκή επιστημονική έρευνα, ούτε έχουν εξεταστεί με επιστημονικά κριτήρια, ώστε να συγκριθούν με τις ανάγκες για την εκπλήρωση των στόχων διατήρησης. Υπάρχουν αρκετά στοιχεία που υποστηρίζουν την ανάγκη για μεγαλύτερης κλίμακας απαγορεύσεις στις αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπανκ, ώστε να επιτραπεί η αποκατάσταση της θαλάσσιας ζωής. Σε μία περιοχή Natura 2000 δεν θα πρέπει να επιτρέπεται η αλιεία με συρόμενα εργαλεία, εκτός των άλλων επειδή η οδηγία για τους οικοτόπους επιβάλει την αρχή της προφύλαξης όταν η επιστήμη δεν μπορεί να αποκλείσει το ενδεχόμενο να προκληθούν αρνητικές επιπτώσεις από αλιευτικές δραστηριότητες στους στόχους διατήρησης.

Άλλη μια σοβαρή έλλειψη προκύπτει από το γεγονός ότι δεν υπήρξε επαρκής εκπροσώπηση όλων των σχετικών εμπλεκόμενων τομέων κατά την ανάπτυξη προστατευτικών μέτρων. Αυτό σημαίνει ότι δεν συντάχθηκε ολοκληρωμένο διασυννοριακό σχέδιο διαχείρισης, ώστε να εξασφαλιστεί ότι εξετάστηκαν επαρκώς οι συσσωρευτικές επιπτώσεις από την παραγωγή αιολικής ενέργειας, την αλιεία και άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες. Αντ' αυτού, ισχύουν διαφορετικά καθεστώτα διαχείρισης για την αλιεία και την ανάπτυξη αιολικής ενέργειας σε διαφορετικά τμήματα του Ντόγγερ Μπανκ που ανήκουν στα διαφορετικά κράτη μέλη.

Οι αμμοσύρσεις του Ντόγγερ Μπανκ είναι μια περιοχή μείζονος σημασίας εντός του ευρύτερου δικτύου ΘΠΠ της Βόρειας Θάλασσας. Η έννοια ενός οικολογικά συνεκτικού δικτύου ΘΠΠ – ένας στόχος για τον οποίο έχουν δεσμευτεί όλες οι χώρες της Βόρειας Θάλασσας, ώστε να διασφαλιστεί η βιοποικιλότητα και να αυξηθεί η ανθεκτικότητά – βασίζεται στο γεγονός ότι ο αντίκτυπος ενός δικτύου στην αποκατάσταση ενός οικοσυστήματος είναι μεγαλύτερος από το άθροισμα των μεμονωμένων ΘΠΠ που το συνθέτουν. Όμως, δεν είναι ρεαλιστική η προσδοκία ότι η προστασία μόλις του 5% των αμμοσύρσεων του Ντόγγερ Μπανκ θα συμβάλει στη συνολική ανάκαμψη της βιοποικιλότητας και της οικοσυστημικής ανθεκτικότητας της Βόρειας Θάλασσας.

5%

**ΜΟΝΟ 5% ΤΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA
2000 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΙ
ΠΛΗΡΩΣ**

Χωρίς δραστική αύξηση της προστασίας, το Ντόγγερ Μπανκ θα μετατραπεί σε πάρκο που υπάρχει μόνο «στα χαρτιά». Το πιθανότερο είναι ότι η προστασία του 5% ενός εξαιρετικά υποβαθμισμένου οικοτόπου δεν θα οδηγήσει σε σημαντική ή ούτε καν ανιχνεύσιμη βελτίωση, και άρα είναι μάλλον απίθανο να καταφέρει το κοινό διαχειριστικό σχέδιο για την αλιεία που έχει προταθεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της οδηγίας για τους οικοτόπους. Η από κοινού αναζήτηση δεδομένων και ο διάλογος μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων έχει διαρκέσει περισσότερο από έξι χρόνια. Θα ήταν κρίμα αν αυτή η μακροπρόθεσμη διαδικασία για την αποκατάσταση της φτωχής κατάστασης διατήρησης των αμμοσύρσεων του Ντόγγερ Μπανκ καταλήξει σε αποτυχία.

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ;

Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ολλανδία και η Γερμανία πρέπει:

- Να αυξήσουν κατά πολύ το επίπεδο προστασίας των περιοχών των αμμοσύρσεων του Ντόγγερ Μπανκ εντός των συνόρων τους, σύμφωνα με επιστημονικές συστάσεις.
- Να εφαρμόσουν την αρχή της προφύλαξης σε ενδεχομένως καταστροφικές αλιευτικές πρακτικές, όπως η αλίευση με δανέζικο γρίπο και άλλα είδη γρίπων εντός των περιοχών Natura 2000, όπως προβλέπει η οδηγία για τους οικοτόπους.
- Να αναπτύξουν ολοκληρωμένες διασυνοριακές πολιτικές διαχείρισης των συσσωρευτικών επιπτώσεων της παραγωγής αιολικής ενέργειας, της αλιείας και άλλων ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει:

- Να λάβει έγκαιρα τα απαραίτητα μέτρα επιβολής της νομοθεσίας κατά των σχετικών κρατών μελών, εάν δεν εφαρμόσουν πλήρως και αποτελεσματικά την οδηγία για τους οικοτόπους στην αμμόσυρση Ντόγγερ Μπανκ.

© UDO VAN DONGEN / WWF-NETHERLANDS

Κοράλλια στο βυθό του Ντόγκερ Μπάνκ στην κεντρική Βόρεια Θάλασσα.

Περιοχές Natura 2000 όπως τα όρη Πιρίν στη Βουλγαρία μπορούν να ωφεληθούν την τοπική οικονομία μέσω του αειφόρου τουρισμού.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Όταν εφαρμόζονται σωστά, οι οδηγίες για τη φύση της ΕΕ επιφέρουν σημαντικά οφέλη. Η καλύτερη προστασία, δεν έχει μόνο επιτρέψει σε απειλούμενα είδη και άλλα άγρια ζώα να ανακάμψουν, αλλά έχει επίσης ωφελήσει τοπικές κοινωνίες και οικονομίες, με αποτελέσματα όπως η προώθηση του τουρισμού και η αύξηση των ιχθυοαποθεμάτων. Τα βασικά συστατικά για την επιτυχή εφαρμογή των οδηγιών, σύμφωνα με τις παρακάτω μελέτες περιπτώσεων, περιλαμβάνουν τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στον σχεδιασμό και τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000, την επαρκή χρηματοδότηση και την υλοποίηση μέτρων διαχείρισης σε μεγάλη κλίμακα, καθώς και τη διασφάλιση ότι η προστατευόμενη περιοχή ωφελεί την τοπική κοινωνία.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Ο ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΥΠΕΡΝΙΚΑ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΜΕΛΑΡΕΝ

Δίνονται οικονομικές αποζημιώσεις σε αγρότες μέσω των πόρων αγροτικής ανάπτυξης για τη διαχείριση των υγρών λειμώνων μέσα από παραδοσιακές μεθόδους βόσκησης και θερισμού.

ΤΑ ΥΔΡΟΒΙΑ ΠΤΗΝΑ ΕΥΔΟΚΙΜΟΥΝ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΑΑΛΖΕΕ

Η ένωση «τοπίο της λίμνης Σαάλζεε» έχει λάβει επαρκή χρηματοδότηση για να αναπτύξει και να υλοποιήσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης για τις περιοχές της Natura 2000 της περιοχής.

4

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΤΟΠΙΚΗ ΥΠΕΡΦΑΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΑΛΠΕΙΣ

Η προστατευόμενη περιοχή αναγνωρίζεται ως βασικό κομμάτι για την τοπική και περιφερειακή αναπτυξιακή στρατηγική και έχει συμβάλει στην προσέλκυση τουριστών και τη διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας.

1

3

ΑΥΣΤΗΡΟΤΕΡΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΝΩΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΔΑΚΤΥΛΙΩΤΗΣ ΦΩΚΙΑΣ ΣΑΙΜΑΑ

Πιέσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οδήγησε την κυβέρνηση της Φινλανδίας να θεσπίσει αυστηρότερα μέτρα για την προστασία της ενδημικής φώκιας Σάιμαα.

2

6

Η ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΝΕΡΟΠΟΤΑΜΙΔΑΣ ΒΟΗΘΑΕΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΥΡΦΩΝΕΣ

Ενισχύσεις μέσω των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων έχουν συμβάλει στον τριπλασιασμό των εκτάσεων υπό διαχείριση ενισχύοντας την νεροποταμίδα, το σπανιότερο αποδημητικό ωδικό πτηνό της Ευρώπης.

5

Η ΣΥΝΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ ΩΦΕΛΕΙ ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΨΑΡΑΔΕΣ

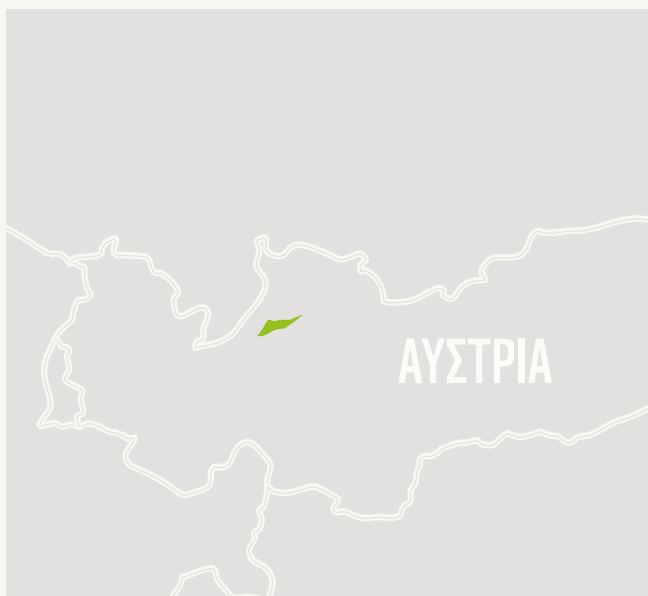
Φορείς διαχείρισης, ΜΚΟ, ψαράδες και επιστήμονες συνεργάζονται για την εξεύρεση μακροπρόθεσμων λύσεων για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας παράλληλα με την παροχή ωφελειών στην τοπική κοινωνία.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΤΟΠΙΚΗ ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΑΛΠΕΙΣ

Η κοιλάδα του Λεχ στο Τιρόλο αποτελεί ένα θετικό παράδειγμα περίπτωσης όπου οι αρχικοί προβληματισμοί των τοπικών εμπλεκόμενων φορέων μετατράπηκαν σε στήριξη υπέρ της περιοχής Natura 2000. Αυτό συνέβη κυρίως επειδή οι περιφερειακές αρχές αναγνώρισαν την προστατευόμενη περιοχή ως παράγοντα-κλειδί για τη βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη και υποστήριξαν τους στόχους της, ενσωματώνοντάς την στην τοπική αναπτυξιακή στρατηγική.

Η περιοχή Natura 2000 της τιρολέζικης κοιλάδας του Λεχ (Tiroler Lechtal) βρίσκεται στο βορειοδυτικό Τιρόλο της Αυστρίας, στα σύνορα με τη Βαυαρία. Καλύπτει μια περιοχή 4.138 εκταρίων στις ασβεστολιθικές Άλπεις και αποτελείται από ένα σχεδόν φυσικό, παραποτάμιο τοπίο εσβαλπικού τύπου, με παραλείμενους υγροτόπους, παρόχθια και μικτά δάση. Η κοιλάδα χαρακτηρίζεται από την ως επί το πλείστον αδιατάρακτη δυναμική του ποταμού Λεχ, η οποία δημιουργεί εξαιρετικά σπάνιους τύπους οικοτόπων με απειλούμενα είδη όπως το γερμανικό αρμυρίκι (*Myricaria germanica*)³⁹. Το παραποτάμιο τοπίο αλληλοσυνδέεται στενά με εκτεταμένες αγροτικές και δασοπονικές δραστηριότητες, γεγονός που ενισχύει τη βιοποικιλότητα, ενώ παράλληλα αποτελεί πόλο έλξης για τον τουρισμό.

Στην αρχή, τα σχέδια ένταξης στο δίκτυο Natura 2000 προκάλεσαν έντονους προβληματισμούς στην περιοχή, ειδικά όσον αφορά τις χρήσεις γης. Ήταν η πρώτη προστατευόμενη περιοχή στο Τιρόλο που κάλυπτε όχι μόνο απομακρυσμένες ορεινές τοποθεσίες, αλλά ακόμα και εν δυνάμει οικιστικές περιοχές και αγροτική γη στην κοιλάδα. Η τοπική κοινωνία θεωρούσε τα σχέδια ως εξαιρετικά προβληματικά. Σήμερα, η νοοτροπία αυτή έχει αλλάξει: οι τοπικοί δήμοι, οι αγρότες, οι διαχειριστές των δασών και οι εκπρόσωποι τομέων όπως ο τουρισμός, η αλιεία, η θήρα και ευρύτερα του ιδιωτικού τομέα, συνεργάζονται και αναγνωρίζουν την αξία της προστατευόμενης περιοχής.

© VORAUER / WWF-AUSTRIA

© CHRISTIAN PICHLER / WWF-AUSTRIA

Το αλπικό τοπίο της κοιλάδας του Λεχ στο Τιρόλο φιλοξενεί σπάνιους οικοτόπους και απειλούμενα είδη.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που συνέβαλαν σε αυτή τη θετική αλλαγή:

- Οι περιφερειακές αρχές διαχείρισης της ευρύτερης περιοχής αναγνώρισαν την προστατευόμενη περιοχή ως παράγοντα-κλειδί για τη βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη και υποστήριξαν τους στόχους της, ενσωματώνοντάς την στην περιφερειακή αναπτυξιακή στρατηγική.
- Η περιοχή Natura 2000 και τα σχετικά περιφερειακά αναπτυξιακά έργα πέτυχαν τη λήψη χρηματοδότησης από διάφορα προγράμματα (LIFE, Interreg, LEADER, κλπ.).
- Θεμελιώδη ρόλο διαδραμάτισε η καλά συντονισμένη εξωστρεφής επικοινωνία, ιδίως χάρη στη στήριξη της ένωσης «Φυσικών Πάρκων του Τιρολέζικου Λεχ» (Naturpark Tiroler Lech). Η ένωση αυτή που ιδρύθηκε το 2006, λειτουργεί ως μεγάλη πλατφόρμα επικοινωνίας. Στα μέλη της περιλαμβάνονται όλοι οι δήμοι εντός της περιοχής Natura 2000, τουριστικές ενώσεις και ενώσεις περιφερειακής ανάπτυξης, το WWF, η αγροτική διοίκηση του Ρότε και η περιφερειακή κυβέρνηση του Τιρόλου. Η ένωση συνδέει πολλούς σημαντικούς εμπλεκόμενους φορείς και ενδιαφερόμενες ομάδες, διασφαλίζοντας ότι οι στόχοι της προστατευόμενης περιοχής γνωστοποιούνται στο κοινό και σε άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες με τρόπο συνεκτικό και σαφή. Ένας ιστότοπος, ένα κέντρο πληροφόρησης και μια εμπορική επωνυμία συνέβαλαν στην προσέλκυση τουριστών και στην επιμόρφωση και την ενημέρωση του κοινού.
- Το έργο «Μονοπάτι του Λεχ» (Lechweg) ξεκίνησε το 2009 και διαδραμάτισε μείζονα ρόλο στη διαδικασία: ένα ευκολοδιάβατο μονοπάτι πεζοπορίας μεγάλης απόστασης που ακολουθεί τον ποταμό από τις πηγές του μέχρι τους καταρράκτες Λεχ. Το μονοπάτι έγινε γρήγορα δημοφιλές στους τουρίστες που εκτιμούν την ομορφιά και την αξία της προστατευόμενης περιοχής, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της περιοχής. Η προστατευόμενη περιοχή δέχτηκε περίπου 27.000 επισκέπτες το 2015 (συμπεριλαμβανομένων συμμετοχών σε εκθέσεις, ξεναγήσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες), δύο φορές περισσότερους από όσους δέχθηκε το 2014⁴⁰.
- Η εκτίμηση που δείχνουν οι τουρίστες για την περιοχή Natura 2000 τόνωσε την υπερηφάνεια που αισθάνονται οι κάτοικοι της περιοχής για την ομορφιά του ποταμού και της όχθης του, ενώ βοήθησε να αναπτυχθεί μια αίσθηση κοινής ταυτότητας. Έτσι ενισχύθηκε η ταύτιση των κατοίκων με την προστατευόμενη περιοχή, πράγμα που αποτελεί ζωτικό παράγοντα για την προστασία της φύσης.
- Οι αγρότες λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για τον ρόλο που διαδραματίζουν στη διατήρηση του τοπίου, μέσω του θερίσματος και της βόσκησης που πραγματοποιούν στα αλπικά βοσκοτόπια με την ενίσχυση του αυστριακού αγροπεριβαλλοντικού προγράμματος. Ως εκ τούτου, οι αρχικοί φόβοι τους μετατράπηκαν σε στήριξη προς την προστατευόμενη περιοχή.

**Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ
ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΧΗ NATURA
2000 ΕΧΕΙ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙ
ΤΗΝ ΠΕΡΗΦΑΝΙΑ
ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ
ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΑΙ ΕΧΕΙ
ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΣΤΗΝ
ΑΙΣΘΗΣΗ ΚΟΙΝΗΣ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ.**

Ο ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΥΠΕΡΝΙΚΑ ΤΙΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΜΕΛΑΡΕΝ

Ο ως επί το πλείστον θετικός χαρακτήρας αυτής της περίπτωσης καταδεικνύει τα οφέλη των δημόσιων συμμετοχικών διαδικασιών στον χαρακτηρισμό και τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000. Ωστόσο, πρόσφατα σχέδια για την αλλαγή του υδάτινου συστήματος απειλούν αυτόν τον μοναδικό οικοτόπο.

Το φυσικό καταφύγιο Ασκάου-Τιντάου (Askö-Tidö) είναι ένας ρηχός κόλπος της λίμνης Μέλαρεν που φιλοξενεί μοναδικά δάση πλατύφυλλων στη νότια όχθη του. Η βόσκοση και ο θερισμός στους φυσικούς και μερικούς πλημμυρισμένους λειμώνες γύρω από τον κόλπο γίνεται με παραδοσιακούς τρόπους, ώστε να δημιουργούνται κατάλληλα ενδιαιτήματα για τα υδρόβια πουλιά. Πυκνοί, μερικώς ξηροί καλαμιώνες παρέχουν ενδιαιτήματα σε ήταυρους, καλομόρικους, μουστακαλήδες και άλλα άγρια πτηνά. Πολλά είδη πάπιας συναντώνται στα ρηχά ύδατα, μεταξύ άλλων μαυρογλάρονα και καστανοκέφαλοι γλαροι. Τα δάση πλατύφυλλων που ανήκουν στο κάστρο Τιντάου είναι γνωστά για τους σπάνιους τύπους σκαθαριών και άλλων εντόμων που φιλοξενούν. Το καταφύγιο έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή Natura 2000 βάσει και των δύο οδηγιών για τη φύση, για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους, υγρότοπος διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ και φυσικό καταφύγιο προστατευόμενο βάσει του περιβαλλοντικού κώδικα της Σουηδίας.

Οι τοπικοί γαιοκτήμονες ήταν αρχικά αντίθετοι με τον χαρακτηρισμό της περιοχής, μια δημόσια συμμετοχική διαδικασία οδήγησε όμως σε μία συμβιβαστική λύση. Ως συνέπεια αυτής, 18 εκτάρια υγρών λειμώνων έμειναν εκτός της περιοχής Natura 2000. Η διαχείριση των υπολοίπων 120 εκταρίων υγρών λειμώνων στην περιοχή Natura 2000 γίνεται με παραδοσιακό τρόπο (θέρισμα και βόσκηση από αγελάδες) και οι αγρότες λαμβάνουν οικονομική αποζημίωση μέσω των πόρων αγροτικής ανάπτυξης. Αν και χάθηκε ένα μικρό μέρος των υγρών λειμώνων, ο συμβιβασμός στον οποίο κατέληξε η διαδικασία χαρακτηρισμού κατέστησε τη δημιουργία της περιοχής Natura 2000 εφικτή και αποδεκτή από τους τοπικούς γαιοκτήμονες.

© TORBJÖRN HEGEDÜS / WWF-SWEDEN

© NICLAS BERGIUS / WWF-SWEDEN

100.000 μαθητές και φοιτητές έχουν επισκεφθεί το «σχολείο της φύσης».

Μια δημόσια συμμετοχική διαδικασία διαμόρφωσε επίσης την ανάπτυξη του σχεδίου διαχείρισης της περιοχής, ενώ η διαχείριση υλοποιείται με συμμετοχικό τρόπο. Το διοικητικό συμβούλιο της επαρχίας, που αποτελεί και το αρμόδιο σχήμα διαχείρισης της περιοχής, οργανώνει κάθε χρόνο 2-3 συναντήσεις όπου οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ, οι γαιοκτήμονες και οι αρχές της πόλης Βεστερός συζητούν τα μέτρα διαχείρισης, τα αποτελέσματα της παρακολούθησης και εξετάζουν άλλα θέματα.

Η περιοχή Natura 2000 έχει επίσης καταφέρει την ευαισθητοποίηση του κοινού για την αξία της φύσης και την ανάγκη προστασίας ειδών και οικοτόπων. Πριν από 20 χρόνια ιδρύθηκε ένα «σχολείο της φύσης» και μέχρι σήμερα σχεδόν 100.000 μαθητές έχουν επισκεφτεί την περιοχή.

2.5 ΕΚΑΤ.

Η ΛΙΜΝΗ ΜΕΛΑΡΕΝ,
Η ΤΡΙΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ
ΛΙΜΝΗ ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ,
ΕΙΝΑΙ Ο ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΑΣ
ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΓΙΑ 2,5
ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΡΟΗΣ ΑΠΕΙΛΕΙ ΤΙΣ ΜΟΝΑΔΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η λίμνη Μέλαρεν, η τρίτη μεγαλύτερη λίμνη στη Σουηδία, στηρίζει την εμπορική ναυτιλία και χρησιμοποιείται ως ταμιευτήρας πόσιμου νερού για 2,5 εκατομμύρια ανθρώπους. Ένα νέο σύστημα ρύθμισης των υδάτων της λίμνης πρόκειται να υλοποιηθεί με στόχο την αποφυγή του κινδύνου πλημμυρών και τη διατήρηση σταθερού του επιπέδου των υδάτων στη λίμνη καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παρότι αυτό θα οδηγήσει στην απώλεια ορισμένων υγρών λειμώνων, η δημιουργία νέων λειμώνων σε υφιστάμενη αγροτική γη υποτίθεται ότι θα την αντισταθμίσει. Ωστόσο, τα προτεινόμενα μέτρα δεν επαρκούν: μακροπρόθεσμα, το νέο σύστημα θα αυξήσει την υπερβολική ανάπτυξη των λειμώνων, επιδρώντας αρνητικά στα παρυδάτια πτηνά και άλλα είδη που εξαρτώνται από τους υγρούς λειμώνες. Αν και η εκτίμηση που διεξήγαγαν οι σουηδικές αρχές αναφέρει ότι η μοναδική περιοχή που θα επηρεαστεί και για την οποία πρέπει να ληφθούν αντισταθμιστικά μέτρα είναι η Ασκάου-Τιντάου, 11 ακόμα περιοχές Natura 2000 που εξαρτώνται από τη λίμνη είναι επίσης πιθανό να επηρεαστούν αρνητικά. Το WWF επιθυμεί να δημιουργηθεί ένα ταμείο για τη διαχείριση των περιοχών που θα επηρεαστούν.

ΑΥΣΤΗΡΟΤΕΡΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΝΩΝΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΔΑΚΤΥΛΙΩΤΗΣ ΦΩΚΙΑΣ ΣΑΙΜΑΑ

Η δακτυλιωτή φώκια Σάιμαα, μια από τις σπανιότερες φώκιες στον κόσμο, σιγά σιγά ανακάμπτει. Η οδηγία για τους οικοτόπους και οι πιέσεις που άσκησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέβαλαν στην ανάκαμψή της.

Η δακτυλιωτή φώκια της Σάιμαα (*Pusa hispida saimensis*), μια από τις σπανιότερες φώκιες στον κόσμο, συναντάται μόνο στη λίμνη Σάιμαα της Φινλανδίας. Στις αρχές του 20ού αιώνα, πιθανώς να υπήρχαν έως και 1.000 δακτυλιωτές φώκιες Σάιμαα. Όμως οι ψαράδες τις θεωρούσαν επιβλαβείς και δινόταν ανταμοιβή σε όποιους τις σκότωναν. Λόγω του κυνηγιού της φώκιας, ο αριθμός τους μειώθηκε γύρω στα 120 ζώα στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και μόλις πρόσφατα αυξήθηκε σιγά σιγά σε περίπου 360 ζώα. Οι δακτυλιωτές αυτές φώκιες απειλούνται ιδιαίτερα από τον πνιγμό σε αλιευτικά δίχτυα, από την κλιματική αλλαγή, από το μικρό μέγεθος του πληθυσμού τους και την όχληση που προκαλεί ο αυξανόμενος ανθρώπινος πληθυσμός στις όχθες της λίμνης.

Αν και οι δράσεις για την προστασία της δακτυλιωτής φώκιας Σάιμαα ξεκίνησαν πριν την ένταξη της Φινλανδίας στην ΕΕ, η ανάκαμψη του πληθυσμού της επιταχύνθηκε λόγω των πιέσεων που άσκησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην κυβέρνηση της Φινλανδίας⁴¹. **Η δακτυλιωτή φώκια Σάιμαα αποτελεί είδος προτεραιότητας σύμφωνα με την οδηγία για τους οικοτόπους, απαιτώντας τον χαρακτηρισμό ειδικών ζωνών διατήρησης και αυστηρή προστασία.**

© ALEKSEY STEMMER

Η δακτυλιωτή φώκια της Σάιμαα, μια από τις σπανιότερες φώκιες στον κόσμο, απαντά μόνο στη λίμνη Σάιμαα της Φινλανδίας.

60%
 Η ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ
 ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΛΥΠΤΕΙ
 ΠΕΡΙΠΟΥ ΤΟ 60%
 ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ,
 ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ
 ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ
 ΠΕΡΙΟΧΕΣ
 ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ
 ΦΩΚΙΑΣ

Προηγουμένως, παρότι είχαν θεσπιστεί υποχρεωτικοί και εθελοντικοί περιορισμοί στην αλιεία, συνεχιζόταν η ευρεία αδειοδότηση δυνητικά επιβλαβών αλιευτικών μεθόδων στις κεντρικές περιοχές αναπαραγωγής, ενώ οι περιορισμοί δεν εφαρμόζονταν σε ολόκληρη την έκταση της περιοχής Natura 2000. Τον Μάιο του 2010, η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Φινλανδίας, λόγω της έλλειψης επαρκούς προστασίας για τη φώκια.

Ως αποτέλεσμα, την άνοιξη του 2011 η κυβέρνηση της Φινλανδίας θέσπισε αυστηρότερους κανόνες και με διάταγμα μετέτρεψε την εθελοντική απαγόρευση της αλιείας με δίχτυα στη σημαντικότερη περιοχή αναπαραγωγής της φώκιας την άνοιξη σε απόλυτη. Την άνοιξη του 2016, το διάταγμα ανανεώθηκε και η περιοχή απαγόρευσης αλιείας με δίχτυα επεκτάθηκε πλέον στο 60% περίπου της λίμνης, καλύπτοντας τις κύριες περιοχές αναπαραγωγής της φώκιας. Αυτό είναι ένα σημαντικό βήμα, αν και το WWF πιέζει για μια απαγόρευση που θα καλύπτει μεγαλύτερες εκτάσεις και θα διαρκεί μέχρι το τέλος του Ιουλίου, όταν τα περισσότερα νεογνά έχουν ηλικία μόλις πέντε περίπου μηνών, (η τρέχουσα απαγόρευση ισχύει από τα μέσα του Απριλίου μέχρι τα τέλη του Ιουνίου).

Η απαγόρευση της αλιείας με δίχτυα αποτελεί έναν συνδυασμό εθελοντικών και υποχρεωτικών μέτρων, καθώς μεγάλο μέρος της λίμνης ανήκει σε ιδιώτες και οι περισσότεροι από αυτούς τους ιδιοκτήτες συμμετέχουν σε «ενώσεις». Το κράτος παρέχει στις ενώσεις μια συμφωνία, σύμφωνα με την οποία λαμβάνουν οικονομική αποζημίωση για τον περιορισμό της αλίευσης με δίχτυα σε εθελοντική βάση. Για τους ιδιοκτήτες και τις περιοχές που δεν καλύπτονται από μια τέτοια συμφωνία, η απαγόρευση της αλιείας με δίχτυα είναι υποχρεωτική.

ΤΑ ΥΔΡΟΒΙΑ ΠΤΗΝΑ ΕΥΔΟΚΙΜΟΥΝ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΣΑΑΛΖΕΕ

Το τοπίο της λίμνης Σαάλζεε είναι ένα παράδειγμα καλής εφαρμογής των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και τους οικοτόπους στη Γερμανία. Ένας από τους κύριους λόγους αυτής της επιτυχίας ήταν η διαθεσιμότητα επαρκούς χρηματοδότησης, η οποία επέτρεψε την ανάπτυξη του σχεδίου διαχείρισης και καθιστά εφικτή τη συνεχή και μεγάλης κλίμακας υλοποίηση μέτρων διαχείρισης.

Το τοπίο της λίμνης Σαάλζεε (Schaalsee), στα σύνορα ανάμεσα στα κρατίδια Σλέσβιχ-Χόλσταϊν και Μεκλεμβούργο-Δυτική Πομερανία στη βόρεια Γερμανία, περιλαμβάνει δύο καταφύγια άγριων πτηνών συνολικής έκτασης μεγαλύτερης των 25.000 εκταρίων και δύο ακόμα προστατευόμενες περιοχές έκτασης 4.500 εκταρίων⁴².

Η Σαάλζεε είναι μια μεγάλη λίμνη έκτασης 2.300 εκταρίων. Έχει βάθος 72 μέτρα, το οποίο την καθιστά την πιο βαθιά λίμνη στις βόρειες γερμανικές πεδιάδες, ενώ αποτελεί την καρδιά των γραφικών λιμνών, ελών και δασικών εκτάσεων που απαρτίζουν το τοπίο της. Κατά την πτερόρροια, πολλά είδη υδρόβιων πτηνών απαντούν στη λίμνη, για παράδειγμα έχουν παρατηρηθεί έως 14.000 μαυροκέφαλες πάπιες και 3.000 σκουφοβουτηχάρια.

© THOMAS NEUMANN / WWF-GERMANY

Η περιοχή της Σαάλζε της Γερμανίας αποτελεί ένα καταφύγιο για την ορνιθοπανίδα σε μία έκταση μεγαλύτερη των 25.000 εκταρίων.

Κατά τις περιόδους ανάπαυσης και διαχείμασης, η περιοχή φιλοξενεί έως και 40.000 πτηνά. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτοι είναι οι πληθυσμοί σε ανάπαυση των σταχτόχηνων και των σκουφοβουτηχαριών που συναντώνται στη λίμνη, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό μέρος των συνολικών ευρωπαϊκών πληθυσμών των πτηνών αυτών. Απαντούν επίσης πληθυσμοί νανόχηνας, χωραφόχηνας, μαυροκέφαλης πάπιας, χουλιαρόπαπιας και γερανού διεθνούς σημασίας. Η ποικιλομορφία των οχθών χαρακτηρίζεται από εκτενείς ελώδεις περιοχές με καλαμιώνες, βάλτους και βαλτώδη δάση, δάση κλήθρων και όχθες με δάση οξιάς. Τα ώριμα δέντρα παρέχουν κρυμμένα ενδιαίτηματα για φωλεοποίηση σε αρπακτικά πτηνά, δρυοκολάπτες και νυχτερίδες. Οι υγρότοποι έχουν ιδιαίτερη αξία για τον γερανό, τη βίδρα, την μπομπίνα και τους τρίτονες.

Το WWF Γερμανίας δραστηριοποιείται στην περιοχή της λίμνης Σαάλζε, όπου πραγματοποιεί έργα προστασίας του γερανού από το 1969. Το 1991, το WWF και τα τρία γειτονικά διαμερίσματα της περιφέρειας δημιούργησαν την ένωση «Τοπίο της λίμνης Σαάλζε»⁴³. Αυτή ήταν η αρχή ενός μεγάλης κλίμακας έργου προστασίας της φύσης, από κοινού χρηματοδοτούμενου και εφαρμοζόμενου από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, τις διοικήσεις των δύο κρατιδίων, την ένωση για το τοπίο της λίμνης Σαάλζε και το WWF Γερμανίας.

**Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗ-
ΘΥΣΜΩΝ ΤΟΥ ΓΕΡΑΝΟΥ,
ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΑΕΤΟΥ ΚΑΙ
ΤΗΣ ΒΙΔΡΑΣ ΦΑΝΕΡΩΝΟΥΝ
ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΩΝ
ΜΕΤΡΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**

Χάρη στην προστασία των διάφορων περιοχών Natura 2000 βάσει των οδηγιών της ΕΕ για τη φύση, στην απαγόρευση του κυνηγιού υδρόβιων πτηνών και στη δημιουργία ζωνών περιορισμένης κυκλοφορίας σκαφών στη λίμνη, η περιοχή προστατεύτηκε αποτελεσματικά ως καταφύγιο για ευαίσθητα είδη υδρόβιων πτηνών. Ιδίως η αγορά 4.650 εκταρίων ιδιόκτητης γης που πραγματοποιήσε η ένωση, περιοχή που απαρτίζει τον πυρήνα των περιοχών Natura 2000, επέτρεψε τη λήψη εκτεταμένων μέτρων διαχείρισης για τη βελτιστοποίηση των προστατευόμενων οικοτόπων. Σε αυτά περιλαμβάνονται η αποκατάσταση μικρών βάλτων και λιμνών, η ανύψωση της επιφάνειας του ύδατος και η δημιουργία οικολογικών διαδρόμων για την άγρια ζωή. Τα μέτρα διαχείρισης για την προστασία των περιοχών Natura 2000 παρουσιάζουν ήδη αποτέλεσμα, όπως καταδεικνύει η αύξηση των πληθυσμών του γερανού, του θαλασσαετού και της βίδρας.

Βασικοί λόγοι αυτής της επιτυχίας είναι οι εξής:

- Η ίδρυση ενός χωριστού νομικού φορέα – της ένωσης για το τοπίο της λίμνης Σαάλζε – υπεύθυνου για την αγορά γης, τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000, τις διαδικασίες συμμετοχής ενδιαφερομένων φορέων και τις δημόσιες σχέσεις.
- Επαρκής χρηματοδότηση για την ανάπτυξη του σχεδίου διαχείρισης και την υλοποίηση στοχευμένων μέτρων διαχείρισης, αγοράς γης και συμφωνιών αποζημιώσεων με τους αγρότες για τη στήριξη της διαχείρισης χαμηλής έντασης, συμπεριλαμβανομένης της βοσκής και του θερίσματος. Η χρηματοδότηση παραχωρήθηκε μέσω ενός δεκαπενταετούς έργου του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Περιβάλλοντος, των δύο κρατιδίων και της ένωσης για το τοπίο της λίμνης Σαάλζε, επειδή χαρακτηρίστηκε ως τοπίο εθνικής σημασίας.
- Η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης με στόχους και συγκεκριμένα μέτρα, παρέχοντας μια απτή βάση για την επίτευξη των στόχων διατήρησης για το τοπίο της λίμνης Σαάλζε.

Η ΣΥΝΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ ΩΦΕΛΕΙ ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΨΑΡΑΔΕΣ

Το Τόρε Γκουατσέτο (Torre Guaceto), μια θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή που περιλαμβάνεται στο δίκτυο Natura 2000, δείχνει ότι η εφαρμογή της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας μπορεί να επιφέρει καλά αποτελέσματα για την προστασία της φύσης και ότι η αλιεία μικρής κλίμακας μπορεί να είναι βιώσιμη και παράλληλα να στηρίζει τις τοπικές κοινωνίες. Σημαντικό παράγοντα επιτυχίας αποτελεί η προσέγγιση με βάση τη συνδιαχείριση, κατά την οποία οι ψαράδες της περιοχής συμμετέχουν στη θέσπιση των κανόνων που διέπουν τη χρήση των πόρων.

Το Τόρε Γκουατσέτο βρίσκεται στη νοτιοανατολική Ιταλία, στην Αδριατική θάλασσα. Η θαλάσσια περιοχή περιλαμβάνει ένα χαρακτηριστικό Μεσογειακό θαλάσσιο τοπίο, ξεκινώντας με παράκτιες θίνες και κατεβαίνοντας ομαλά μέσα από ένα βραχώδες πλάτωμα στον τραχύ αμμώδη βυθό. Η περιοχή απαρτίζεται από ένα σύνολο πολύ διαφορετικών μεταξύ τους οικοτόπων, από υφάλους μέχρι θαλάσσια λιβάδια, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από περίπλοκες χωρικές διαμορφώσεις. Αυτή η πολυπλοκότητα φιλοξενεί έναν πλούτο βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων υγιών λιβαδιών Ποσειδωνίας (*Posidonia oceanica*) και της θαλάσσιας χελώνας καρέτα (*Caretta caretta*).

© CLAUDIA AMICO / WWF-ITALY

Σφιχτή διαχείριση στο Τόρε Γκουατσέρτο σημαίνει ότι οικοτόποι και είδη ευημερούν.

+400%

**ΤΟΠΙΚΟΙ ΨΑΡΑΔΕΣ
ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΕΧΟΥΝ
ΤΕΣΣΕΡΙΣ-ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ
ΟΤΑΝ ΨΑΡΕΥΟΥΝ
ΕΝΤΟΣ ΠΑΡΑ ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ
ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ**

Η θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή (ΘΠΠ) του Τόρε Γκουατσέτο θεσπίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και συμπεριλήφθηκε στο δίκτυο Natura 2000 το 2000. Η ΘΠΠ, η οποία αποτελείται από δύο πλήρως προστατευόμενες περιοχές και μια περιφερειακή ζώνη, τελεί υπό τη διαχείριση μιας κοινοπραξίας δύο δήμων και του WWF Ιταλίας.

Από τη στιγμή που δημιουργήθηκε η ΘΠΠ, ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης ανταποκρίνεται στις συσσωρευτικές επιπτώσεις που επιδρούν στην περιοχή. Ειδικά μέτρα σχεδιάστηκαν για την αντιμετώπιση των απειλών των λιβαδιών ποσειδωνίας. **Η αλιεία με μηχανότρατα αποκλείστηκε από ολόκληρη την ΘΠΠ, ενώ η αγκυροβολία, η παράκτια αλιεία και η θαλάσσια κυκλοφορία αποκλείστηκαν από τις δύο πλήρως προστατευόμενες περιοχές και πραγματοποιούνται υπό αυστηρό έλεγχο στην περιφερειακή ζώνη.**

Η δραστηκή μείωση των επιπτώσεων και ο έλεγχος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων οδήγησε στη διατήρηση πιο πυκνών και υγιών υποθαλάσσιων λιβαδιών, σε σύγκριση με τη γύρω περιοχή. Παρόμοια αποτελέσματα παρουσιάζουν άλλοι οικοτόποι και είδη, εμφανίζοντας μια συνολική βελτίωση της περιβαλλοντικής κατάστασης της περιοχής, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικά εκμεταλλεύσιμων πληθυσμών ιχθύων.

Όσο ανέκαμπταν τα ιχθυοαποθέματα, το WWF στήριξε τη συνεργασία ανάμεσα στους τοπικούς παραδοσιακούς ψαράδες και τους επιστήμονες από το Πανεπιστήμιο του Σαλέντο, ώστε να αναπτυχθεί ένα σύνολο κανόνων που θα επιτρέπουν την αλιεία περιορισμένης κλίμακας εντός ενός τμήματος της περιφερειακής ζώνης της ΘΠΠ. Τα ποσοστά αλιείας των εμπορικά σημαντικών ειδών όπως οι τσιπούρες, το μπαρμπούνι και το χταπόδι είναι πλέον 2-4 φορές υψηλότερα εντός της περιοχής, από όσο εκτός της ΘΠΠ. **Οι τοπικοί ψαράδες δηλώνουν ότι υπό ευνοϊκές συνθήκες μπορεί να έχουν μέχρι και 4-5 φορές μεγαλύτερο εισόδημα εντός του καταφυγίου σε σύγκριση με το ψάρεμα εκτός του καταφυγίου.**

Το 2016, εγκαινιάστηκε ένα κέντρο διάσωσης και αποκατάστασης για θαλάσσιες χελώνες που εντοπίζονται εντός της ΘΠΠ και γύρω από αυτήν.

Το Τόρε Γκουατσέτο αποτελεί ένα παράδειγμα μικρής κλίμακας που φανερώνει πώς απτά αποτελέσματα προστασίας και διατήρησης μπορούν να επιτευχθούν μέσω της ορθής εφαρμογής της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Το σημαντικότερο είναι ότι αποτελεί αποτέλεσμα μιας συνδιαχειριστικής προσέγγισης, κατά την οποία οι διαχειριστικές αρχές, οι ΜΚΟ, οι ψαράδες και οι επιστήμονες συνεργάστηκαν για να βρουν μακροπρόθεσμες λύσεις για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα που ταυτόχρονα παρέχουν οφέλη στην τοπική οικονομία.

Η ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΗΣ ΝΕΡΟΠΟΤΑΜΙΔΑΣ: ΒΟΗΘΑΕΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΥΡΦΩΝΕΣ

Η ΝΕΡΟΠΟΤΑΜΙΔΑ
ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΠΑΝΙΟΤΕΡΟ
ΑΠΟΔΗΜΗΤΙΚΟ
ΩΔΙΚΟ ΠΤΗΝΟ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ, ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ
ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ ΚΑΙ
ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΤΗΣ
ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΓΡΙΑ
ΠΤΗΝΑ.

Χάρη στη μεγάλης κλίμακας αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοτόπων, η νεροποταμίδα, το σπανιότερο αποδημητικό ωδικό πτηνό της Ευρώπης, ανακάμπτει στην Πολωνία. Η εφαρμογή μέτρων διαχείρισης στο επίτευδο τοπίου και η θέσπιση ενός μηχανισμού χρηματοδότησης για αυτά τα μέτρα διαχείρισης αποτελούν τους κύριους παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτή την επιτυχία.

Η νεροποταμίδα (*Acrocephalus paludicola*) είναι το σπανιότερο αποδημητικό ωδικό πτηνό της Ευρώπης, ένα είδος που απειλείται παγκοσμίως και αναφέρεται στο παράρτημα I της οδηγίας της ΕΕ για τα άγρια πτηνά. Αποτελεί ένα «είδος-ομπρέλα» για είδη και οικοτόπους σε κάτω-τυρφώνες και άλλων ειδών τυρφωδών λειμώνων – με άλλα λόγια, η προστασία της νεροποταμίδας συνδράμει στην προστασία αυτών των ειδών και οικοτόπων. Στην Πολωνία απαντά περίπου το ένα τέταρτο του συνολικού παγκόσμιου πληθυσμού του, οποίος εκτιμάται στα 10.500-13.500 ωδικά αρσενικά⁴⁴.

© ZYGMUNTAS MORKVENSAS

**Η ΒΙΟΜΑΖΑ ΠΟΥ
ΑΦΑΙΡΕΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗ
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥ
ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΝΕΡΟΠΟΤΑΜΙΔΑΣ
ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ
ΠΛΕΟΝ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΗΣ
ΠΗΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**

Αν και παλαιότερα οι πληθυσμοί της νεροποταμίδας ήταν πολυάριθμοι και εκτεταμένοι, το πτηνό έχασε τους οικοτόπους του, λόγω της υποβάθμισης των κάτω-τυρφώνων και των υγρών τυρφωδών λειμώνων. Οι κύριες απειλές προς τους οικοτόπους της είναι το μειωμένο επίπεδο ύδατος (αποστράγγιση) και η υπερβολική ανάπτυξη θάμνων και δέντρων λόγω εγκατάλειψης των εκτεταμένων χρήσεων της γης (θέρισμα δια χειρός και εκτεταμένη βόσκηση). Η χειρωνακτική χρήση δρεπανιού εγκαταλείφθηκε στις δεκαετίες του 1980 και του 1990 επειδή κρίθηκε οικονομικά ασύμφορη, ενώ οι περισσότερες περιοχές υγροτόπων επιτρέπουν περιορισμένη πρόσβαση σε θεριστικές μηχανές. Αντιθέτως, σε ορισμένες περιοχές το πρόβλημα είναι η υπερβολικά εντατική χρήση της γης, όπου το πρώιμο θέρισμα καταστρέφει τις φωλιές των πτηνών.

Για να σταματήσει η πτώση του πληθυσμού της νεροποταμίδας, υπήρξε επείγουσα ανάγκη να αποκατασταθεί ο οικοτόπος της, απομακρύνοντας τους υπερανάπτυκτους θάμνους και τα καλάμια χωρίς να θιγούν οι υγροί λειμώνες, καθώς και να βρεθούν οικονομικές χρήσεις για τη βιομάζα που θα συγκεντρωνόταν. Για να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα, υλοποιήθηκαν δύο προγράμματα που συγχρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εφαρμόστηκαν από την οργάνωση Πολωνική Εταιρεία για την Προστασία των Πτηνών και των συνεργατών της (φορείς διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, αγρότες, άλλες ΜΚΟ και επιχειρήσεις). Τα έργα αυτά λειτούργησαν ως καταλύτης για την αποκατάσταση και τη βιώσιμη διαχείριση των τυρφωδών λειμώνων στο επίπεδο τοπίου στην ανατολική Πολωνία, μια περιοχή που φιλοξενεί το 79% του πολωνικού και το 77% του ευρωπαϊκού πληθυσμού της νεροποταμίδας.

Το έργο «Χρήση βιομάζας για τη νεροποταμίδα», που υλοποιήθηκε κατά την περίοδο 2010-2015, οδήγησε στη διατήρηση και την αποκατάσταση περισσότερων των 1.000 εκταρίων οικοτόπων μέσω της απομάκρυνσης θάμνων και του θέρισματος. Ως εναλλακτική της χειρωνακτικής χρήσης δρεπανιού, αναπτύχθηκε μια τεχνική λύση για το θέρισμα των κάτω-τυρφώνων και άλλων ειδών υγρών λειμώνων με μηχανές «ratrak»: οδοστρωτήρες που χρησιμοποιούνται στις χιονισμένες πλαγιές για τη δημιουργία χιονοδρομικών πιστών, προσαρμοσμένα για θέρισμα. Το έργο αντεπεξήλθε επίσης στο πρόβλημα της εύρεσης χρήσης για τη βιομάζα (κυπερίδες, καλάμια, γρασίδι) που θερίζεται αργά στα τέλη της εποχής και η οποία είναι πολύ χαμηλής ποιότητας για να χρησιμοποιηθεί στη γεωργία. Το έργο δοκίμασε επιτυχώς τη χρήση της συγκεντρωμένης βιομάζας σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις πελετοποίησης και ως υλικό καύσης σε εργοστάσιο παραγωγής τσιμέντου, ενώ δημιουργήθηκε και μια νέα μονάδα πελετοποίησης. Ως αποτέλεσμα, η βιομάζα των υγροτόπων αποτελεί πλέον πηγή ανανεώσιμης ενέργειας στην περιοχή.

X4

**Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΠΟΥ ΤΕΛΕΙ ΥΠΟ ΕΝΑ
ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΣΤΗΡΙΖΕΙ
ΤΙΣ ΝΕΡΟΠΟΤΑΜΙΔΕΣ
ΕΧΕΙ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
ΤΕΤΡΑΠΛΑΣΙΑΣΤΕΙ**

Άλλη μια κρίσιμη πτυχή που συνέβαλε στην προστασία της νεροποταμίδας ήταν η διαμόρφωση χρηματοδοτικών λύσεων, ώστε να στηριχθεί η διαχείριση των ενδιατημάτων του είδους. Στο πλαίσιο των αγροπεριβαλλοντικών σχεδίων (μέρος του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης στην Πολωνία), καθορίστηκαν πληρωμές για την προστασία των οικοτόπων της νεροποταμίδας για τις περιόδους 2007-2013 και 2014-2020, οι οποίες ωφελούν και τα πτηνά και τους αγρότες. Ως αποτέλεσμα, η έκταση της περιοχής που τελεί υπό ένα καθεστώς διαχείρισης το οποίο στηρίζει τις νεροποταμίδες έχει τουλάχιστον τριπλασιαστεί, από τα 1.551 το 2010 στα 6.344 εκτάρια το 2015. Αυτό δείχνει τη σημασία της επαρκούς χρηματοδότησης μέτρων διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 και της ενσωμάτωσης της προστασίας της φύσης στη γεωργία.

Η παρακολούθηση των αποτελεσμάτων δείχνει ότι στις περιοχές του έργου ο πληθυσμός της νεροποταμίδας αυξήθηκε κατά 26% (2009 – 2014), που σημαίνει ότι ο ευρωπαϊκός πληθυσμός της αυξήθηκε κατά 16%. Τα μέτρα προστασίας δεν έχουν ωφελήσει μόνο την νεροποταμίδα, αλλά ένα ολόκληρο εύρος ειδών και οικοτόπων στους κάτω-τυρφώνες και άλλους τυρφώδεις λειμώνες.

© ZYMAN TAS MORKVENAS

Ο πληθυσμός της νεροποταμίδας στην περιοχή που υλοποιήθηκε το πρόγραμμα αυξήθηκε κατά 26% από 2009 έως το 2014.

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΟΡΟΙ

ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα (ΣΒΠ) του ΟΗΕ ορίζει την οικοσυστημική προσέγγιση ως εξής: «μία στρατηγική για την ολοκληρωμένη διαχείριση γης, νερών και βιοτικών πόρων που προωθεί την προστασία και την αειφορική χρήση με δίκαιο τρόπο». Για το θαλάσσιο περιβάλλον, το Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών (ICES) την ορίζει ως «την ολιστική και ολοκληρωμένη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στη βάση της βέλτιστης διαθέσιμης επιστημονικής γνώσης για το οικοσύστημα και τη δυναμική του, ώστε να οριστούν και να ληφθούν δράσεις στις παραμέτρους εκείνες που είναι κρίσιμες για την υγεία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, επιτυγχάνοντας με αυτόν τον τρόπο την αειφορική χρήση των αγαθών και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων χρήσιμη και τη διατήρηση της ακεραιότητας του οικοσυστήματος».

ΤΟΠΟΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (ΤΚΣ)

Περιοχές σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση που χαρακτηρίζονται βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους. Οι περιοχές αυτές θεωρείται ότι συνεισφέρουν στη διατήρηση ιδιαίτερα σημαντικών ευρωπαϊκών ειδών και οικοτόπων. Μετά την έγκριση των ΤΚΣ, το κράτος μέλος πρέπει να τους χαρακτηρίσει ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης το συντομότερο δυνατόν και το πολύ μέσα σε έξι χρόνια.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ (ΕΖΔ)

Περιοχές σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση που χαρακτηρίζονται βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους. Μαζί με τις ΖΕΠ (περιοχές που χαρακτηρίζονται βάσει της οδηγίας για τα άγρια πτηνά) διαμορφώνουν το δίκτυο Natura 2000. Στόχος των ΕΖΔ είναι η παροχή μέτρων προστασίας στα πιο σημαντικά ευρωπαϊκά είδη και οικοτόπους.

ΖΩΝΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΖΕΠ)

Περιοχές σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση που χαρακτηρίζονται βάσει της οδηγίας για τα άγρια πτηνά. Μαζί με τις ΕΖΔ (περιοχές που χαρακτηρίζονται βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους) διαμορφώνουν το δίκτυο Natura 2000. Στόχος των ΖΕΠ είναι η διατήρηση των σημαντικών ειδών ορνιθοανίδας της Ευρώπης καθώς και των κοινών μεταναστευτικών ειδών της ορνιθοπανίδας.

ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

Βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους, τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρήσουν ή να αποκαταστήσουν τους οικοτόπους και τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος σε «ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης», που σημαίνει ότι οι οικοτόποι έχουν τον απαραίτητο χώρο και ποιότητα και τα είδη έχουν τον απαραίτητο πληθυσμό για να επιβιώσουν μεσοπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα, καθώς και με ευνοϊκές προοπτικές δεδομένων των πιέσεων και των απειλών που αντιμετωπίζουν.

ΔΕΟΥΣΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Εκτίμηση των επιπτώσεων σχεδίων και δραστηριοτήτων που είναι δυνατόν να επηρεάσουν μία περιοχή Natura 2000, η οποία αποτελεί υποχρέωση βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙ

Βάσει των Συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να λάβει νομικά μέτρα κατά κρατών μέλους που δεν εφαρμόζει το ευρωπαϊκό δίκαιο. Η τυπική αυτή επίσημη διαδικασία αποτελείται από στάδια: προειδοποιητική επιστολή, αιτιολογημένη γνώμη και παραπομπή στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Το πρώτο στάδιο της τυπικής διαδικασίας επί παραβάσει που κινεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν ένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει το ευρωπαϊκό δίκαιο.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΓΝΩΜΗ

Το δεύτερο στάδιο της τυπικής διαδικασίας επί παραβάσει που κινεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όταν ένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει το ευρωπαϊκό δίκαιο.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΥ PILOT

Άτυπη ή πιλοτική φάση πριν την εκκίνηση της διαδικασίας επί παραβάσει που κινεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όταν ένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»

Τα επιχειρησιακά προγράμματα προετοιμάζονται από τα κράτη μέλη ή/και τις περιφερειακές δομές τους και προτείνονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ώστε να καταρτίσουν ένα σχέδιο δράσης εθνικής και περιφερειακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα εγκρίνει, χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Υπάρχουν διάφοροι θεματικοί στόχοι, ένας εκ των οποίων είναι «το περιβάλλον και η αποδοτική χρήση των πόρων».

ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι μία διαδικασία που διασφαλίζει ότι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εκάστοτε αποφάσεων λαμβάνονται υπόψη πριν ληφθούν οι αποφάσεις. Η περιβαλλοντική αυτή εκτίμηση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε επίπεδο μεμονωμένων έργων, βάσει της οδηγίας για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή για σχέδια και προγράμματα βάσει της οδηγίας για τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση. Η οδηγία καθιστά τη στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται για τη γεωργία, δασοπονία, αλιεία, ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές, διαχείριση αποβλήτων, διαχείριση υδάτινων πόρων, τηλεπικοινωνίες, τουρισμό, χωροταξία ή χρήση του εδάφους και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικά έργα και για εκείνα για τα οποία απαιτείται εκτίμηση βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους.

ΑΚΡΩΝΥΜΑ

ΑΟΖ	Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
ΔΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕΖΔ	Ειδική Ζώνη Διατήρησης
ΕΟΠ	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΖΕΠ	Ζώνη Ειδικής Προστασίας
ΘΠΠ	Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή
ΚΑΛΠ	Κοινή Αλιευτική Πολιτική
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΠΘΣ	Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική
ΣΒΠ	Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα
ΣΕΠΕ	Στρατηγική Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΤΚΣ	Τόποι Κοινοτικής Σημασίας

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/3-naturalcapital
2. europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4965_en.htm
3. ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm
4. Ευρωπαϊκή εκστρατεία WWF EU για τη φύση: wwf.eu/natureup
5. SWD(2016) 472 final. ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/docs/nature_fitness_check.pdf
6. wwf.eu/media_centre/publications/?285013/The-Laws-of-Nature
7. Βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους, τα κράτη μέλη χαρακτηρίζουν περιοχές, ώστε να διασφαλίζεται η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης για κάθε απειλούμενο τύπο οικοτόπου και κάθε είδος σε ολόκληρη τη γεωγραφική κατανομή τους στην ΕΕ. Βάσει της οδηγίας για τα άγρια πτηνά, το δίκτυο πρέπει να περιλαμβάνει περιοχές οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί για 194 απειλούμενα είδη και όλα τα μεταναστευτικά είδη άγριων πτηνών.
8. ΕΟΠ (2015). Κατάσταση της φύσης στην ΕΕ: Αποτελέσματα από εκθέσεις βάσει των οδηγιών για τη φύση 2007-2012 (Τεχνική έκθεση αρ. 2/2015, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, Κοπεγχάγη).
9. Milieu, IEEP and ICF. 2016. Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives (Μελέτη αξιολόγησης για τη στήριξη του ελέγχου καταλληλότητας των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και για τους οικοτόπους Evaluation). Μάρτιος 2016. d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/study_evaluation_to_support_fitness_check_of_nature_directives_final.pdf
10. Hoegh-Guldberg, O. et al. 2015. Reviving the Ocean Economy: the case for action - 2015. (Αναζωογονώντας την οικονομία των ωκεανών: επιχειρήματα για την ανάληψη δράσης – 2015) WWF International, Gland, Ελβετία, Γενέβη, 60 σσ. <http://ocean.panda.org/>
11. Σύμβαση OSPAR (Βορειοανατολικός Ατλαντικός), Σύμβαση του Ελσίνκι (Βαλτική Θάλασσα), Σύμβαση της Βαρκελώνης (Μεσόγειος), Σύμβαση του Βουκουρεστίου (Εύξεινος Πόντος)
12. ΕΟΠ (2015). Marine protected areas in Europe's seas — An overview and perspectives for the future (Προστατευόμενες περιοχές στις θάλασσες της Ευρώπης – Μια επισκόπηση και μελλοντικές προοπτικές), Κοπεγχάγη, Δανία. <http://www.eea.europa.eu/publications/marine-protected-areas-in-europes>. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016). Ενημερωτικό δελτίο Natura 2000 για τη φύση και τη βιοποικιλότητα. Ιούλιος 2016. http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/nat2000news/nat40_en.pdf
13. Από το 1999, τα κράτη μέλη υποχρεώνονται δια νόμου να διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής του δικτύου Natura 2000 πέρα από τα χωρικά ύδατα (ζώνη 12 ναυτικών μιλίων) έως το υπεράκτιο όριο της εθνικής δικαιοδοσίας τους, την αποκλειστική οικονομική ζώνη (ΑΟΖ) 200 ναυτικών μιλίων.
14. ΕΟΠ (2015). Η κατάσταση της φύσης στην ΕΕ: Αποτελέσματα από εκθέσεις βάσει των οδηγιών για τη φύση 2007-2012 (Τεχνική έκθεση αρ. 2/2015, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, Κοπεγχάγη).
15. Milieu, IEEP and ICF. 2016. Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives (Μελέτη αξιολόγησης για τη στήριξη του ελέγχου καταλληλότητας των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και για τους οικοτόπους Evaluation). Μάρτιος 2016. d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/study_evaluation_to_support_fitness_check_of_nature_directives_final.pdf
16. ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/marine/docs/Fisheries%20interactions.pdf
17. ΕΕ (2013). The Economic Benefits of the Natura 2000 Network (Οικονομικά οφέλη του δικτύου Natura 2000). ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm
18. Milieu, IEEP and ICF. 2016. Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives (Μελέτη αξιολόγησης για τη στήριξη του ελέγχου καταλληλότητας των οδηγιών για τα άγρια πτηνά και για τους οικοτόπους Evaluation). Μάρτιος 2016. d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/study_evaluation_to_support_fitness_check_of_nature_directives_final.pdf
19. Αυτή είναι η πρώτη, ανεπίσημη φάση της διαδικασίας επί παραβάσει, σχεδιασμένη να επιλύει προβλήματα συμμόρφωσης ανεπισημώς με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Εάν αποτύχει, τότε κινείται μια επίσημη διαδικασία επί παραβάσει, της οποίας τα διάφορα στάδια είναι η αποστολή επίσημου εγγράφου προς συμμόρφωση, η αιτιολογημένη γνώμη και η προσφυγή στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. http://ec.europa.eu/info/infringement-procedure_el

20. Σύμφωνα με τις σημειώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη θέσπιση μέτρων και στόχων διατήρησης
21. www.wwf.eu/?278084/Donana-in-danger
22. europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4666_el.htm
23. europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4666_el.htm
24. whc.unesco.org/en/decisions/6282
25. Εκτός της παράβασης που αφορά τη βυθοκόρηση, κινήθηκε κατά της ισπανικής κυβέρνησης και δεύτερη διαδικασία επί παραβάσει, η οποία αφορά την υπερεκμετάλλευση των υδροφορέων στην Ντονιάντα: europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1452_en.htm
26. Πρόγραμμα LIFE Naturaleza 02/NAT/E/008609 “Conservación de las poblaciones de Lince ibérico (Lynx pardinus) en Andalucía” 2002-2006, Proyecto LIFE Naturaleza 06/NAT/E/000209 “Conservación y reintroducción del Lince ibérico (Lynx pardinus) en Andalucía” 2006-2011, και Πρόγραμμα LIFE+ Naturaleza 11/NAT/ES/00570 “Recuperación de la distribución histórica de lince ibérico en España y Portugal” 2011-2016.
27. Με βάση τα κριτήρια που ορίζονται στο έγγραφο Protocol for the selection of reintroduction areas of Iberian lynx (Lynx Pardinus) (Πρωτόκολλο για την επιλογή περιοχών επανεισαγωγής του ιβηρικού λύγκα (Lynx Pardinus)), το οποίο συντάχθηκε μέσω του προγράμματος LIFE+ Iberlince (11/NAT/ES/00570).
28. Καταγγελία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την εικαζόμενη παράβαση του ενωσιακού δικαίου: <http://www.documents.clientearth.org/wp-content/uploads/library/2016-04-19-complaint-to-the-european-commission-concerning-alleged-breach-of-union-law-over-logging-bialowieza-coll-en.pdf>
29. whc.unesco.org/en/soc/3469
30. whc.unesco.org/en/soc/3470
31. Μικρά υδροηλεκτρικά έργα για τα οποία έχει γίνει πρόταση κατασκευής στους ποτάμια: Șucu, Olteana και Bistra Mărului <http://www.tarcu.ro/resurse/studii-de-caz/caz-microhidro-centrale-mhc-aset-energy> και έργα χιονοδρομικών υποδομών Nedeia <http://www.tarcu.ro/resurse/studii-de-caz/puz-domeniu-schiabil-nedeia>
32. Οι αρνητικές επιπτώσεις των υδροηλεκτρικών υποδομών περιλαμβάνουν αλλαγές στο σύστημα ροής, την εκτροπή υδάτων, την απότομη αυξομείωση παροχής και στάθμης, την πρόσχωση τοπίων, τον εμποτισμό μετανάστευσης ψαριών, την αποσύνδεση υγρότοπων και πεδιάδων κατάκλυσης, καθώς και τη διάβρωση και τη διακοπή μεταφοράς του ιζήματος.
33. www.iucnredlist.org/details/3897/0
34. europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-319_el.htm
35. ΔΕΕ C-103/00
36. Stoyan Mihov, Veselin Koev, BIOM Ltd. Improvement of the river connectivity and ecological conditions along the Yantra River and Rusenski Lom River (Βελτίωση της συνδεσιμότητας και των οικολογικών συνθηκών εις μήκος των ποταμών Γιάντρα και Ρουσενσκι Λομ)
37. dams.reki.bg/Dams/About
38. CHAP(2015)01905
39. Το *Myricaria germanica* είναι ταξινομημένο ως «κρίσιμως κινδυνεύων» στον κόκκινο κατάλογο απειλούμενων ειδών της Αυστρίας.
40. www.tt.com/lebensart/freizeit/11339784-91/besucherzahlen-im-naturpark-tiroler-lech-schnellen-hoch.csp
41. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-523_en.htm?locale=en
42. Παρότι το τοπίο της λίμνης Σαάλζε αποτελεί γενικά ένα θετικό παράδειγμα στοχευμένης εφαρμογής του δικτύου Natura 2000, πρέπει να σημειωθεί ότι η διαδικασία χαρακτηρισμού της περιοχής Natura 2000 Σαάλζε στο Μεκλεμβούργο-Δυτική Πομερανία δεν έχει οριστικοποιηθεί ακόμη. Η διαδικασία αναμένεται να οριστικοποιηθεί έως το 2018.
43. www.zv-schaalsee.de/
44. www.otop.org.pl/uploads/media/layman_aw-biomass_eng_www.pdf.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

100%
ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Ολοκλήρωση χαρακτηρισμού θαλάσσιων περιοχών
Natura 2000

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Ανάπτυξη και υλοποίηση
μέτρων προστασίας και
σχεδίων διαχείρισης
για όλες τις περιοχές
Natura 2000

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Αύξηση των επενδύσεων
στο δίκτυο Natura 2000

ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Βελτίωση επιβολής της νομοθεσίας
των οδηγιών της Ευρώπης για τη φύση

Αποστολή του WWF

είναι να σταματήσει — και μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει
— την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, με στόχο
την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης.

wwf.eu

Αυτό το πρόγραμμα
υλοποιείται με την
υποστήριξη της Ευ-
ρωπαϊκής Ένωσης.

Το περιεχόμενο της
έκδοσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη
του WWF και σε καμία περίπτωση δεν
μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει
τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.